

KRISLAI

Prezidento "klaida"
"Iš dešinės ir kairės"
Giesmė kita, tikslas tas pats
Mes ir jos naujos bėdos
Mes ir jį pagerbėsime

A. BIMBA

Kai kurie prez. Fordo bičiuliai neslepia savo nusivylimą jo vėliausiais ėjimais. Jis padaręs klaidą, darydamas tokius didelius pakeitimus savo kabinete beveik išvakarėse 1976 metų rinkimų. Galėjęs palaukti iki po rinkimų. Sukelti ginčai smarkiai paženklia jo rinkiminei kampanijai. Kiti, žinoma, jį gina ir teisina. Pats prezidentas į tai žiūri labai optimistiškai. Jis parodęs, kad jam tautos interesai aukščiau stovi už asmeniską karjerą. Piliiečiai tai negalėsia nesuprasti.

Dabar Fordas gauna pylos iš "dešinės" ir "kairės". Iš vienos pusės Reaganas, iš kitos — Rockefelleris. Pastarasis — bara jį už atsisakymą gelbėti New Yorką. Nors jis puse lūpų ir sako, kad jis pats negalvoja apie siekimą sau kandidatūros į prezidentus, bet daug kas jam netiki. Dar laiko yra. Dar visai gali būti, kad jis dar gali pakeisti savo nuostatymą.

Na, o iš "dešinės", ponas Reaganas jau seniai perša savo kandidatūrą.

Demokratų partijos šūlai negali atsidžiaugti šiais įvykiais republikonų fronte.

Dabar jau visi mato, kad visos lietuviškos "vaduotojų" vadų pastangos, savo pasekėjus sulaikyti nuo lankymosi Tarybų Lietuvoje — nuėjo vėjais. Kas dabar belieka jiems daryti? Pasiduoti likimui?

Negalima. Tai reikėtų likviduoti visą vadavimo būtinumą. Baisu ir pagaltoti...

Jie mano, kad jie susirado gerą išeitį. Visuose savo laikraščiuose jie dabar svietai įtikinėja, kad turistai Lietuvoje nieko nematė, o ką matė, tai nesupratė, bei klaidingai suprato. Jiems buvus parodyta tikrai geroji, gražioji gyvenimo pusė. Todėl jų pasakojimais, girdi, negalima pasikliauti.

Tas tik parodo, kad sugrįžę iš Lietuvos net ir jų pasekėjai, bent jau kai kurie iš jų, nebetiki savo lyderių melams apie mūsų gimtąjį kraštą. Tai gerai, tai džiugu.

Kai prieš trejus metus Jungtinėje Angliakų Unijoje eilinių narių judėjimas nuvertė Tony Boyle klišės vadovybę, atrodė, kad ilgam laikui. Unijos prezidentu buvo išrinktas Arnold Miller, viceprezidentu Trbovich, o sekretoriumi Henry Patrick, ir tūla laiką viskas gerai tvarkėsi. Bet neilgam. Tarpe jų trijų prasidėjo ginčai. Prieš Miller ir Patrick, matyt, suklito Trbovich.

Prieš keletą dienų susirinko Pildomoji Taryba ir 41 balsu prieš 6 nutarė reikalauti, kad būtų suauktas specialus unijos suvažiavimas, tikslu iš vadovybės pašalinti Millerį ir Patricką.

Kas toliau bus, sunku pasakyti. Bet kaip diena aišku, kad angliakų unija vėl gyvena labai rimtą vadovybės

Kainos ir infliacija vėl smarkiai pakilo per spalio mėnesį

Washingtonas. — Darbo Departamento pranešimu, daugmeninės kainos per spalio mėnesį pašoko net 1.8 procento. Tai aukščiausias mėnesinis kainų pakilimas visų paskutinių vienerių metų laikotarpiu. Prezidento Fordo ekonominiais žiniomis patarėjai esą šios žinios tiesiog pritrūkė. Juk visą laiką jie įtikinėja ir ramina amerikiečius, kad mūsų ekonomikoje eina didelis pagyvėjimas. Tik dar truputį kantrybės, ir visi mūsų šalies ekonominiai negalavimai jau bus praeityje.

Kuo aiškinamas arba teisinamas toks labai aukštas kainų ir infliacijos pakilimas? Siuo klausimu iš Darbo Departamento žmonių ne žodelio. Jie tik sako, kad pakilimas paliečia visą mūsų šalį — nuo Iowa valstijos farmų iki Pittsburgho pieno fabriko.

Taipgi tik tiek sužinome, kad pramoninių produktų kainos pakilo 1.2 procento, o žemės ūkio — net 2.2 proc.

Roma. — Italijos Aukščiausiasis Teismas patvarkė, kad aborcių klausimu referendumas sutinka su konstitucija. Tai reiškia, kad bus leidžiama piliečiams pasisakyti, ką jie mano apie aborcijas. Tai bene bus pirmutinė šalis kuri aborcijų klausimą spės referendumu.

Ji laimėjo

Indira Gandhi,
Indijos premjerė

New Delhi. — Praeitą birželį premjerė Gandhi buvo teismo rasta kalta sulaužymo rinkiminių įstatymų. Opozicija tuoju reikalavo, kad įnairi rezignuotų. Bet įnairi apeliavo į Aukščiausiąjį Teismą, kuris atmetė žemesniojo teismo nuosprendį. Tai didelis premjerės laimėjimas. Aišku, kad įnairi šio teismo nuosprendžiui labai patenkinta.

krizę. Pranešimuose nepažadami Pildomosios Tarybos daugumos kaltinimai prieš prezidentą ir sekretorių. Tuo tarpu šie kaltina Trbovich ir jo pasekėjus nepaisymu unijos narių interesų, dideliu, nepateisinamu pasikėlimu algų ir įsivedimu lėšų padengimo sistemoms, tai yra, eikvojimu unijos pinigų.

Lapkričio 23 dieną Laisvės salėje Ciurlionio 100 m. gimimo sukakties minėjimas. Kaip matote pranešime, jį rengia net trys vietos organizacijos. Visi šios apylinkės lietuviai kviečiami dalyvauti. Bus apie Ciurlionio Bangos Lukoševičienės paskaita, graži meninė programa ir užkandžių. Tai proga gražiai ir linksmai praleisti popietę.

JAUNIEJI JAV POLITINIAI VEIKĖJAI VIEŠĖJO TARYBŲ LIETUVOJE

Tris dienas Tarybų Lietuvoje viešėjo Amerikos jaunųjų politinių veikėjų tarybos narių grupė. Šiai tarybai priklauso jauni JAV politiniai veikėjai, valstybinių įstaigų darbuotojai, fermeriai, verslininkai ir kiti valdantiųjų demokratų ir respublikonų partijų atstovai.

Amerikiečiai į Tarybų Sąjungą atvyko TSRS Jaunimo organizacijų komiteto kvietimu. Grupelį, viešėjusią Lietuvoje, vadovavo valstybinių kompanijų komiteto generalinis patarėjas Džeimsas O'Neilas (demokratų partija) ir respublikonų partijos Indianos valstijos skyriaus centro komiteto narys Tomas Miliganas. Grupėje buvo Merilendo valstijos senatorius Tomis Broverteris, Minesotos valstijos senatorius Hubertas Hemfris, Kalifornijos valstijos asamblėjos narys Viljamas Lokajeris, buvęs jaunųjų respublikonų susivienijimo nacionalinis pirmininkas Donaldas Sandvikstas, Alabamos valstijos gubernatoriaus padėjėjas Maiklas Grifinas ir kt. Kartu su jais buvo atvykęs JAV ambasados Tarybų Sąjungoje pirmasis sekretorius Rikardas Kounas ir JAV generalinio konsulato Leningrade konsulas Haris Metjuzas.

Lietuvos LKJS Centro Komitete JAV jaunieji politiniai veikėjai susitiko su vadovaujančiais komjaunimo darbuotojais. LKJS CK pirmasis sekretorius V. Baltūnas jiems pasakojė apie respublikonų jaunimo gyvenimą, nusiųtė juo indėlių į mūsų ekonomikos ir kultūros laimėjimus.

Lietuvos TSR Kultūros ministerijoje amerikiečiams buvo papasakota apie respublikonų kultūrinį gyvenimą, jie buvo supažinti

su Lietuvos kūrybinių organizacijų, kultūros ir meno įstaigų darbu. Kompozitorių namuose svečiai susitiko su respublikos kūrybinio jaunimo atstovais.

JAV jaunuosius politikus priėmė Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos pirmininkas, LKJS CK sekretorius A. Barkauskas. Pokalbįje dalyvavo respublikos Ministrų Tarybos pirmininko pavaduotoja, užsienio reikalų ministrė L. Diržinskaitė, Aukščiausiosios Tarybos užsienio reikalų komisijos pirmininkas, LKJS CK užsienio ryšių skyriaus vedėjas F. Strumilas, Aukščiausiosios Tarybos jaunimo reikalų komisijos pirmininkas, partijos Vilniaus miesto komiteto antrasis sekretorius V. Kojala, LKJS CK skyriaus vedėjas pavaduotojas A. Sinkevičius. Valstybinės plano komisijos pirmininko pirmasis pavaduotojas A. Brazauskas, Lietuvos TSR Zurnalistų sąjungos valdybos pirmininkas, "Tiesa" laikraščio redaktorius A. Laurinčiukas, Lietuvos TSR Jaunimo organizacijų komiteto pirmininkas, LKJS CK sekretorius R. Baltūnas.

Pokalbio metu buvo pažymėta, kad pastaraisiais metais tvirtėja ir įvairėja abipusis naudingas TSRS ir JAV bendradarbiavimas. Šis procesas visiškai atitinka pasitarimo Helsinkyje dvasią, padeda mažinti tarptautinį įtampą, plėsti ekonominius ir kultūrinius ryšius tarp valstybių ir tautų. Įgyvendinant taikaus sambūvio principus, didelis vaidmuo tenka visų šalių, tame tarpe TSRS ir JAV, jaunimui.

Jungtinių Amerikos Valstijų jaunieji politikai susipažino su respublikos sostine, pabuvojo Kaune, Trakuose.

Jungtinės Tautos pasmerkė sionizmą, sutapatindamos jį su rasizmu

United Nations, N. Y. — Praeitą pirmadienį, lapkričio 10 dieną, po labai aštrių diskusijų, Jungtinių Tautų Generalinė Asamblėja didele balsų dauguma pasmerkė žydų kraštutinį nacionalizmą, sionizmą vadinamą. Tai buvo arabų kraštų pasiūlymas, kurį Asamblėja užgrydė. Septynioliasdešimt dviejų šalių atstovai balsavo už rezoliuciją, 35 prieš, o 32 susilaikė nuo balsavimo. Už rezoliuciją balsavo visi socialistiniai kraštai.

Po paskelbimo balsavimo rezultatai, tuoj gavo balsą ir kalbėjo Jungtinių Valstijų atstovas Moynihan. Jis pasakė labai aštrią kalbą prieš daugumos nusistatymą. Jisai ši nutarimą pavadino begėdišku Asamblėjos ėjimu pareiškė, kad jo Jungtinės Valstijos niekad neužgirs ir su juo niekad nesikaitys.

Jungtinių Tautų generalinis sekretorius Kurt Waldheim pareiškė, kad šis nutarimas parodo Jungtinių Tautų gretose aštriausią pasidalijimą tuo laiku, kai reikalinga didžiausia vienybė išsprendimui labai svarbiu problemu, šiandien stovinčiu prieš pasaulį.

Aišku, kad Izraelis kuo griežčiausiai nutarimą atmetė ir pasmerkė.

Priimtoje rezoliucijoje sionizmas sutapatinamas su rasizmu, kurį Jungtinės Tautos jau seniai yra pasmerkusios.

Taip pat Generalinė Asamblėja nutarė, kad Palestinos Išlaisvinimo Organizacija būtų priimta į visas derybas Vidurryčių klausimuose, lygiomis teisėmis su visomis dalyvaujančiomis šalimis. Siam Asamblėjos ėjimui taipgi labai priešinosi Jungtinės Valstijos ir Izraelis.

Nebūsią pakeitimų užsieninė politikoj

Bostonas. — Prezidentas Fordas pareiškė, kad atstatymas James Schlesingerio iš gynybos sekretoriaus posto nereiškia, jog bus pakeitimų šios šalies užsieninėje politikoje. Viskas pasilieka "po senovei". Daugeliui amerikiečių neaišku, kad jeigu nebus pakeiči, tai kam reikėjo Schlesingerį atstatyti?

Tel Aviv. — Žinia, kad Anglija esanti padariusi sutartį su Egiptu, pagal kurią ji Egiptą aprūpins 2 milijonų dolerių vertės ginklais, Izraelyje sutikta su dideliu susirūpinimu. Čia labai bijoma, kad gali būti jog prezidentas Sadatas ir iš Washingtono parsivežė panašią sutartį.

Gydydami vargšus nesvietiškai pralobo

Washingtonas. — Valdžia paskelbė, kad praeitais metais 207 gydytojai, kurie gydė vargšus ir gavo iš "medicade" už tai apmokėti, pasidarė po \$100,000. Tuo tarpu tūkstančiai gydytojų, kuriems tos laimės gydyti vargšus neteko, nors dirbo daug sunkiau, nepasidarė nė pusės tiek metinių pajamų.

Izraelio atstovas Chaim Herzog laike diskusijų parodymui savo šalies pasipiktinimo, antisionistinė rezoliuciją viešai sudrasko ir numeta.

Vėliausios Žinios

Canberra. — Anglijos karalienės paskirtas Australijos gubernatorius Mr. Kerr pravarė darbių premjerą Whitlam, ir jo vieton paskyrė konservatorių partijos atstovą. Tuo gubernatoriaus žygiu giliausias pasipiktinimas Australijos darbininkuose. Numatoma streikų banga.

Morristown, N. J. — Teisėjas Robert Muir padarė sprendimą, kad nelaimingosios, beviltskai sergančios Miss Quinlan tėvai bei ligoninės gydytojai neturi teisės nutraukti teikimo jai dirbtino kvėpiavimo ir leisti jai numirti. Tai būtų jos nužudymas, girdi, teismas to negalys užgirti...

Luanda, Angola. — Portugalija pasitraukia iš šios savo kolonijos Afrikoje ir suteikia jai pilną nepriklausomybę. Bet tuo tarpu Angoloje verda civilinis karas tarp trijų skirtingų grupių už teisę nepriklausomą šalį valdyti.

Roma. — Po 30 metų ginčų ir nesutarimų dėl sienų, pagalau Italija ir Jugoslavija susitaikė. Abi pusės padarė koncesijų. Sutartį pasirašė užsienio reikalų ministrai — Italiją-Mariano Rumor, o už Jugoslaviją Milos Minic.

Sault Ste. Marie, Mich. — Spalio 11 d. Lake Superior nuskendo laivas, gabenantis geležies rūdą. Žuvo visi 29 jame buvę žmonės. Nelaimės priežastis — didelė audra.

Washingtonas. — Abu Kongreso butai vienbalsiai pasmerkė Jungtinių Tautų Generalinę Asamblėją už priėmimą rezoliucijos, kurioje sionizmas sutapatinamas su fašizmu ir pasmerkiamas.

New Yorkas. — Praeitą antradienį sionistų suruoštoje demonstracijoje prieš Jungtines Tautas už antisisionistinę rezoliuciją dalyvavo desėtkai tūkstančių niujorkiečių.

Luanda. — Angoloje susidarė dvi valdžios. Liaudies Išlaisvinimo Judėjimo sudarytą valdžią, kuri sudaryta sostinėje, Tarybų Sąjungai jau pripažino.

Prez. Fordas sako, kad jis kandidatuos į prezidentus

Bostonas. — Lapkričio 7 dieną čionai kalbėdamas prezidentas Fordas storai pabrėžė, kad jis tikrai kandidatuos į prezidentus ir bus išrinktas. Jis sako, kad savo kandidatūrą pasiūlys visuose pirmuose balsavimuose arba nominacijose. Pradžioje 1976 metų tokie pirminiai balsavimai vyko 30 valstijų. Prasidės su New Hampshire valstija. Ten nominacijos įvyks vasaros 24 d., plaukui seks Mass. valstija ir Florida. Kitose valstijose bus vėliau.

Prezidentas pažadėjo nuo dabar visur agituoti už savo kandidatūrą. Tas parodo, kad pirminiuose balsavimuose jisai tikisi ir daugiau republikonų aspirantų į prezidentus.

San Francisco, Cal. — Teisėjas patvarkė, kad Miss Patricia Hearst protiniai yra sveika ir turi stoti į teismą. Jinai kaltinama dalyvavusi banko apiplėšime.

Vietnamai kelyje į susivienijimą

Iš Šiaurės Vietnamo sostinės Honojaus pranešama, kad Šiaurės Vietnamo ir Pietų Vietnamo vyriausybės išleido pareiškimą apie daromus žygius susivienijimui. Iš Saigono taip pat pranešama, kad ir Pietų Vietname eina platūs pasirošimai abiems Vietnamams susivienyti.

Jau ryškėja prez. Fordo administracijoje skirtumai

Washingtonas. — Kai Prieš kelias dienas buvo paskelbta, kad Fordo vyriausybėje daromi dideli, staigūs pakeitimai, pats prezidentas spaudos konferencijoje prisiėmė tvirtinimą, kad tai daroma ne dėl kokių nors joje skirtimų, bet tik todėl, kad jis nori turėti apie save savo "tymą". Ypač buvo pabrėžiama, kad gynybos sekretorius James Schlesingeris nėra atstatomas dėl jo nusistatymo arba užsilaikymo.

Teisus buvo tie, kurie tam netikėjo. Dabar jau ir pats prezidentas pripažįsta, kad

Popiežiaus Povilo VI politika sukels liaudį prieš bažnyčią

Roma. — Turime naują įrodymą, kad veidmainiauja tie katalikų bažnyčios vada, kurie pasaulį įtikinėja, kad katalikų bažnyčia nesikiša į jokios šalies vidinius politinius bei partijinius reikalus, kad visų politinių pažiūrų ir ideologijų žmonės jai yra "lygūs Kristaus vaikai". Bažnyčios ryškiausia partiskumą šiomis dienomis davė pats popiežius Povilas VI.

Kai prieš kelias dienas Romos vikaras kardinolas Ugo Poletti viešai praeikė Italijos komunistus ir pragaru grūmojo tiems katalikams, kurie balsuoja už komunistus ir valdvietes, tai buvo žmonių, kurie sakė, kad kardinolas

neatstovauja katalikų bažnyčios nusistatymo. Buvo sakyta laukti, ką pasakys popiežius. Buvo net tokių, kurie tikėjosi popiežiaus išstojimo prieš tokią partinį kardinolo nusistatymą. Tai, girdi, kenkia katalikų bažnyčios įtakai darbo laudyje, ir popiežius turės pasisakyti prieš kardinolą.

Bet tokiems tenka skaudžiai nusivilti. Popiežius Povilas VI pareiškė, kad jis pilnai sutinka su kard. Poletti išstojimu prieš komunistus.

Rio De Janeiro. — Brazilijos katalikų vyskupas pasmerkė valdžios terorą ir paskyrė vieną dieną maldai už civilines laisves.

LAISVĖ

LITHUANIAN WEEKLY

PUBLISHED BY THE LITHUANIAN CO-OPERATIVE PUBLISHING SOCIETY, INC.

Published Fridays, except in case of Holidays

102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N. Y. 11417

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y. Established April 5, 1911

ANTHONY BIMBA, Editor

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year	\$9.00	Canada, Lat. Amer., per year	\$10.00
United States, per 6 months	5.00	Canada, Lat. Amer. 6 months	\$5.50
Queens Co., per year	\$10.00	Foreign countries, per year	\$12.00
Queens Co., per six months	\$5.50	Foreign countries, 6 months	\$6.50

Gražus garbingo atminimo pagerbimas

Neseniai įvykusi Amerikos Darbo Federacijos-Industriinių Organizacijų Kongreso (AFL-CIO) vienuoliktosios konvencijos vienbalsiai nutarė reikalauti, kad Kongresas sugrąžintų Eugene Debsui pilietybę. Tiesa, Debsas jau seniai, seniai mires, bet jo atminimas Amerikos liaudies kovose už šviesesnį rytojų bus amžinas. Todėl šis darbo unių judėjimo, kuris kalba keturiolikos milijonų organizuotų Amerikos darbininkų vardu, šio didžiojo kovotojo atminimo pagerbimas yra labai gražus, reikšmingas ir garbingas žestas. Eugene Debsas yra to pilniausiai nusipelnęs. Tikrai gaila, kad kova už sugrąžinimą jam pilietybės buvo taip labai užvilktą. Bet, kaip protingi žmonės sako, geriau vėliau negu niekad. Todėl mes, pažangieji žmonės, šį unių judėjimo žestą nuoširdžiausiai sveikiname.

Eugene Debs

Kaip žinia, Eugene Debsas praeito šimtmečio pabaigoje ir šio šimtmečio pradžioje buvo vienas iš uoliausių darbininkų organizatorių ir darbo unių. Ypatingai geležinkelio darbininkus jis skatino organizuoti ir kovoti už trumpesnės darbo valandas ir geresnį atlyginimą. Jis taipgi buvo tais laikais kovingos Socialistų Partijos žymus veikėjas ir vadas. Ypatingai energingai Socialistų Partija pasisakė ir kovojo prieš šios šalies įtraukimą į I Pirmąjį pasaulinį karą. Eugene Debsas stovėjo tų kovų priešakyje. Jis taipgi energingiausiai kovojo prieš dešiniuosius socialistus savo partijoje, kurie, su Victor Bergeriu iš Wisconsinio priešakyje, rėmė šios šalies valdančiosios klasės pastangas kraštą įtraukti į karą ir paskui jam tėti.

Eugene Debsas su kitais kairiaisiais socialistų vadais buvo suareštuotas ir 1919 metais nubaustas dešimties metų sunkiųjų darbų kalėjimu. Be to, automatiškai buvo jam atimta pilietybė. Dvejus metus atsėdėjęs kalėjime, 1921 metais prezidentas Hardingas jam bausmę dovanavo, ir Debsas išėjo į laisvę, bet jau su palaužta sveikata, ir jau nebeilgai begyveno. Ir mirė kaip šios šalies nepilietis. Taigi, šiandien kova už sugrąžinimą jam pilietybės yra tikrai gražus jo atminimo pagerbimas. Reikėtų, kad Kongreso dauguma AFL-CIO konvencijos balsą išgirstų ir tą garbę nors labai pavėluotai vėloniui Eugene Debsui suteiktų.

Beje, dar galima pridurti, kad kai 1919 metais kairieji socialistai suorganizavo Amerikos Komunistų Partiją, nors Eugene Debsas pasiliko su Socialistų Partija, tačiau, jo garbei, jis karštai ir nuoširdžiai sveikino Spalio Socialistinę Revoliuciją Rusijoje ir susikūrimą pirmosios socialistinės valstybės pasaulyje. Ir iki mirties jis pasiliko jos karštų šalininku.

Didelis detentės politikos laimėjimas

Amerikos pažangiųjų žmonių supratimu, James Schlesingerio pašalinimas iš Gynybos sekretoriaus vietos yra didelis detentės (taikingo tautų ir valstybių sugyvenimo) laimėjimas. Jis buvo tai politikai priešingas. Jis prasimanymais ir kitais baubais gąsdino Kongresą, kad priverstų jį skirti kuo daugiausia lėšų ginklavimuisi. Prezidento Fordo kabinete jis buvo laikomas Pentagono militaristų agentu. O nėra jokia paslaptis, kad šios šalies militaristai priešingai bet kokiai pasaulyje ginklavimosi lenktynių bei tarp tautų ir valstybių įtampos mažinimui. Juo didesnis pasaulyje nerimas, juo smarkesnės ginklavimosi lenktynės, juo daugiau ginklų parduodama kapitalistiniams užsieniams, tuo geriau militaristiniams karjeristams ir ginklų gamintojų interesams. Schlesingerio asmenyje šie interesai turėjo geriausią atstovą.

Ar tai reiškia, kad dabar, prie naujo Gynybos sekretoriaus, kuriuo prezidentas paskyrė Donald Rumsfeld, automatiškai militarizmo interesų šalininkai Kongrese, vyriausybėje bei už juos ribų jau bus nuraminti ir suvaldyti? Labai abejotina. Teks pamatyti, kaip naujasis sekretorius, tais reikalais orientuos.

Prezidentas susilaukė stambaus pritarėjo

Prezidentas Fordas gali didžiulius laimėjus vieną žymų šalininką savo politikai New Yorko miesto miesto klausimu. Sakoma, kad ir jis to nesitikėjo. Darbo unių judėjimo lyderio George Meany staigus pasisakymas už prezidento atsakymą gelbėti mūsų miestą nuo bankroto pirma, negu jo vadai yra paskelbė jį subankrutavusiu, daugeliui buvo nesitikėtas. Manoma, kad daug kongresmanų bus šio Meany nusistatymo paveikti ir pakrups prezidento pusėn. Aišku, kad tai skaudus smūgis majorui Abraham Beame ir kitiems šio miesto vairuotojams.

Smūgis, taipgi, žinoma, ir New Yorko valstijos gubernatoriui Carey, kuriam labai rūpi jo valstijoje didžiausio miesto likimas. Be to, kalbama, kad ir pati New Yorko valstija esanti ant bankroto slenksčio ir turėjanti netolimoje ateityje ieškoti federalinės pagalbos. Darbo unių vadovybės priešinimasis labai pasunkins ir Carey laimėti Washingtonė.

Viską sudėjus į krūvą, daugiau negu aišku, kad New Yorko miesto reikalai nesitaiso. Majoro Beame labai smarki kalba per radiją ir televiziją prieš prezidento Fordo nusistatymą, kaip atrodo, situacijos pagrindiniai nepakeitė.

□ Aptardama paskutinį "krimį" (kriminalinį filmą), Šveicarijos televizija pareiškė: "Televizorius yra vienintelis migdomasis vaistas, kurį žmonės priima akimis".

□ Į klausimą, ar visus grybus galima valgyti, vieno Belgijos žurnalo laiško skyriaus redaktorius trumpai atsakė: "Iš principo, taip. Tačiau kai kuriuos tik vieną kartą!"

Kas ką rašo ir sako

LIETUVIŠKIEJI "VEIKSNIAI" – DIDELI BAILIAI

Klerikalų spaudoje plačiai minimas neseniai Belgijoje įvykęs "trečiasis pasaulio latvių jaunimo kongresas". Jis labai, labai nenusisekė, nes jis buvęs "sovietų ir detentės pinklių" auka. Dalykas, mat, tas, kad tie nelaimingi mūsų broliai latviai ėmė ir į savo jaunimo kongresą pasikviėtė ir Tarybų Latvijos latvius. Na, ir tie latviai į tą pabėgėlių latvių "veiksnių" suruoštąjį sambūrį prisituntė savo atstovą, kuris, žinoma, kongreso dalyviams pateikė pasakaitą apie nūdienį Tarybų Latvijoje gyvenimą. Paskaitininkas M. Baumanis, atvykęs tiesiai iš sostinės Rygos, žinoma, paneigė latvių pabėgėlių leidžiamus melus.

Be to, kongrese referatą skaitęs ir latvis Abolinš, atvykęs iš Vakarų Vokietijos, kuris irgi teigiamai kalbėjęs apie dabartinę Latviją ir siūlęs kultūrinį bendradarbiavimą su Latvijos žmonėmis. Vadinas, latvių pabėgėlių jaunimas išgirdo ir tiesos žodį apie jų tėvų gimtąjį kraštą. Mūsų lietuviškų kunigų organas šaukia: Abolinšo referatas "užnuodijo orą, iššaukė gėnį ir sugaišino laiką".

Reikia atsiminti, kad klerikalų spaudoje rašoma apie "pasaulio latvių jaunimo kongresą" ryšium su lietuviškų veiksmų šaukiamu Lotynų Amerikoje "pasaulio lietuvių jaunimo kongresu", į kurį, žinoma, iš tolo bijo pakviesti arba išleisti nors vieną tautietį ir iš Lietuvos, jeigu ir sutiktų Lietuvos jaunimas jų ruošiamame kermošiuje dalyvauti.

Latvių kongresas duodamas už pavyzdį, kaip pavojingas vadovimo būdai yra bet koks ryšys su tautiečiais iš tėvų gimtojo krašto. Lietuvių pabėgėlių jaunima reikia ativersti nuo Lietuvos kiniška siena. Jiems "pavojinga" išgirsti tiesos žodį apie jų tėvų kraštą. Išgirdę tiesą, jie nebūtiks "vaduotojų" ir "veiksnių" melams.

Šis "pasaulio latvių jaunimo kongresas", išleisdamas atstovus, kurie skelbia tiesą apie tėvų gimtąjį kraštą, pasak kunigų organo, parodo dar daugiau ką nors "baisaus". Pasiklausykime:

"Visa tai gerai parodo, kad kai kurios valstybės, detentės dvasios įtaigojamos, pamazų pradeda sukisti apie sovietinę ašį ir virsti jų sateilitais. Jos taip pat padeda Sovietams stiprinti emigrantių bendravimą su kraštu, o jų žvalgybos įstaigos "gelbsti", ruošdamos jaunimo kongresus ar kitus parengimus. Šių faktų akivaizdoje lietuviams išieivams reikia būti labai atsargiems su detente ar panašiais vardaais peršamais "bendraviniais", nežūrint, ar jie iš pačių lietuvių ar iš atitinkamų kraštų valdininkų išieitų. Taigi, prieš priimdami siūlomus idėjas, jas iš visų pusių apuostykime, kad žinotumėm, kuo jos kvepia."

("D.", lapkričio 3 d.)

O JŪS, "VAKARŲ PILVŪZAI"

Į jus kalba Bostono lietuvių menševikų redaktorius Sonda. Susipraskite. Gelbėkitės! Jūs esate užkibę "ant sovietinės meškerės".

Bet kam mums už jį kalbėti. Lai kalba pats "K." redaktorius:

"Galima pripažinti, kad sovietinė komunizmo reklama yra gerai suplanuota, tiksliai iš vieno centro dirguojama, ir susipainiojusiose situacijose su tuo pat randanti gudrią išieitį. Be to, ji — absoliučiai optimistinė. Atseit, sovietinė

siestose viskas yra teigiama: ten klestinti piliečių politinė ir religinė laisvė, kultūrinė pažanga ir ekonominė gerovė, kuri kasdien dar gerėjanti. Taip per dienų dienas rašo sovietinė spauda, vidaus ir užsienio klausytojams kalba radijas ir dar patvirtina paskiri aukšti valdžios pareigūnai savo prognozuose pareikimuose. Na, o "buržuazinių imperialistų" kraštuose — lygiai taip pat absoliučiai viskas esą neigiama.

Tad suprantama, kad ilgą laiką tokiu saldžiu propagandos skystimu girdomam naviu Vakarų pilvūzui kartais telieka tik sušukti: "Slovė partijai ir jos vadams!"

Cia Sondas persūdyta. Kol kas mums dar neteko girdėti nė viena "Vakarų pilvūza" taip sušunkant.

SU PASIDIDŽIAVIMU APIE GRAŽIUS DIDELIUS DARBUS

Lietuvių Darbininkų Susivienijimo organe "Tiesoje" lapkričio mėnesio laidoj rašoma apie organizacijos 45 metų gyvavimo sukaktį. Tarp kitko, pabrėžiama:

"Lapkričio 5 d., 1930 metais, Lietuvių Darbininkų Susivienijimas gavo iš New Yorko valstijos Apdraudos (Insurance) Departamento leidimą veikti apdraudos ir savivalpos srityje toje valstijoje."

Tokiu būdu šių metų lapkričio mėnesį sukanka 45 metai, kai mūsų Susivienijimas veikia, kaipo fraternalė apdraudos organizacija.

Apart kitų siekių, LDS pasibrėžė: Dalyvauti kultūrinėje ir apšvietos veikloje; palaikyti tarp narių fraternalius santykius ir teikti materialę pagalbą jiems esant nelaimėse."

Per 45 metų laikotarpį mūsų Susivienijimas daug gražių darbų atliko toje srityje, sulaukę svarbią rolę Amerikos lietuvių gyvenime.

Prie viso to didelio ir gražaus mūsų Susivienijimo darbo prisidėjo tūkstančiai LDS narių.

Minint LDS 45 metų sukaktį, kreipkime dėmesį į naujų narių įrašymą. Juo mūsų Susivienijimas bus skaitlingesnis nariais, juo bus stipresnis organizaciniai, tuo daugiau naudos bus visiems LDS nariams."

APIE TARYBŲ SAJUNGOS PAGALBĄ VIETNAMUI

Spalio mėnesio pabaigoje Tarybų Sąjungoje lankėsi Vietnamo delegacija. Išleistoje deklaracijoje kalbama apie Tarybų Sąjungos pažadą Vietnamui pagalbą. Tai bus labai reikšminga iš karo griuvėsių besikeliančiam kraštui pagalba. Deklaracijoje sakoma:

"Sutinkamai su dviejų vyriausybų susitarimais Tarybų Sąjunga teiks Vietnamui paramą, vystant pramonę ir žemės ūkį, taip pat, įgyvendinant 1976-1980 metų Vietnamo liaudies ūkio vystymo planus. Šiuo tikslu Tarybų Sąjunga padės iširti techninius ir ekonominius kairių didelių liaudies ūkio objektų statybos Vietnamo aspektus. Vadovaudamiesi savo nuolatiniu kursu ir draugystės su vietnamiečių tauta stiprinimą ir atsižvelgdami į neatidėliotinus Vietnamo poreikius, susijusius su karo sugriauto liaudies ūkio visiškam atkūrimo ir tolesnio vystymo uždaviniais. TSKP Centro Komitetas ir TSRS vyriausybė nutarė suteikti Vietnamo Demokratinę Respubliką kreditą lengvatinėmis sąlygomis, kad būtų galima įgyvendinti socialistinį Vietnamo industrializavimą, vys-

tyti žemės ūkio gamybą ir kelti gyventojų gerovę pagal 1976—1980 metų penkmečio planą. Šio kredito sąskaita Tarybų Sąjunga suteiks Vietnamui techninę paramą, vystant energetiką, kalnakasybos, metalurgijos, chemijos, mašinų gamybos pramonę ir kitas pramonės šakas, keliant žemės ir miškų ūkį, patiekia 1976 metais ir ateinančio penkmečio metais įvairių pramonės, statybos ir žemės ūkio inžinerių, mechanizmų, transporto priemonių, metalo, naftos produktų, medvilnės, maisto produktų ir kitų prekių."

UŽ GRAŽINIMĄ IR TURTIMĄ LIETUVOS GAMTOS

Vilniaus dienraštyje "Tiesa" (spalio 31 d.) skaitome labai įdomų vedamąjį "Ar pasodinote medelį?" Tai giliai jaudinantis raginimas, ypač Lietuvos jaunų žmonių, susirūpinanti gamtos saugojimu, turinimu ir gražinimu.

Redakcija sako:

"Turime daug gražių tradicijų. Vienos mus pasiekė, glūdinčios šimtmečių patirties ir išminties, kitas pagimdė ir įtvirtino tarybinis gyvenimas, išaukštinęs žmogų, jo darbą. Tarp tradicijų, kurios perduodamos iš kartos į kartą, yra pagarba ir meilė gamtai. Pasodintas, prižiūrėtas ir išaugintas medis — tai iš tikro gražus žmogaus rankų kūrinys.

Medžiai, žalumynai — patikimi mūsų sveikatos, mūsų nuotaikos ir gero poilsio kūriniai. Jie apsaugo žemę, orą, vandenį nuo žalingo poveikio, kurį daro to paties žmogaus sukurtos ir naudojamos priemonės.

Kiekvieną pavasarį ar rudenį visi — seni ir jauni, miesto ir kaimo gyventojai — kviečiami į gražią ir prasmingą talką — sodinti medelius, krūmus, puošti gamtą, gaušinti jos turtus. Šitas darbas ypač reikalingas jaunimui, nes tas, kas medelį pasodino, jį prižiūri, pats jo nenaikins ir neleis kitam elgtis barbariškai miške, parke, skvere."

Paduoda ir pavyzdžių. Štai bene idiomiasias:

"Stai Kretingos rajono "Jaunosios gvardijos" kolūko pavyzdys. Minijos, tekančio šio ūkio žemėmis, šlaitai buvo pliki, juos gairino vėjai. Tik kur-ne-kur įsikibę laikėsi pušynėliai. Ir štai kurti grožio stogo žemdirbiai, vadovaujami pirmininko M. Navausko. Susirinkę į talkas, jie jau apsidino medeliais 80 hektarų Minijos šlaitu. Susijungę su pušynėliais, šie želdiniai sudarys plačią žaliąją zoną, teikiančią žmogui ramybę, poilsį, o vandeniui — patikimą apsaugą.

Argi tokia iniciatyva neturėtų susilaukti pasekėjų, argi iš tokių pavyzdžių neprivalėtų mokytis partinės, kitos visuomeninės organizacijos, kaip suteikti žmones reikšmingam darbui? Paskaičiuota, kad respublikoje yra apie 30 tūkstančių upelių ir upių, per 3 tūkstančius ežerų ir tvenkinių, kurių pakrantės reikalauja priežiūros, kur derėtų įkurti patikimas apsauginės zonas. O poslinkiai gana nežymūs."

Vedamasis baigiamas pastraipa:

"Darbų daug, visur nelengva suspėti. Todėl negalima neatsižvelgti į mintis ir pasiūlymus, kaip tvarkytis racionaliau, kaip palengvinti žmonių triušą šiuose baruose. Miestuose daug ką padaro moksleiviai, studentai, įmonių jaunimas. Ačiū jiems už tai. Bet čia yra specialūs apželdinimo trestai, ant kurių pečių gula didžiausias krūvis. Reikia ieškoti galimybių ir kaimo apželdinimui pasiekti daugiau technikos,

Neišdriso jų nužudyti, tai ištrėmė

Vienuolės: Paula Armstrong iš Bostono, Margaret Lipsio iš New Rochelle, N. Y. ir Barbara Nelson iš Leonia, N. J., Kennedy lėktuvų stotyje eina į automobilį.

Pracitą šeštadienį lėktuvu iš Čilės atskrido trys amerikietės vienuolės. Jos laimingos, kad išliko gyvos. Kai Amerikos valdžia pradėjo teirautis apie jų likimą, Čilės fašistiniai militaristai nebedrįso jų nužudyti, bet įsakė kuo greičiausiai išvažiuoti. Jos taip ir padarė.

Jos buvo suareštuotas, laikomas kalėjime ir kaltinamos "globojimu komunistų", už ką čilietiai yra sušaudomi. Bet jos amerikietės... Jų laimė...

LEONAS PELECKIS

ŽUVUSIO KARIO RAUDA MOTINAI

Už to seno slenkščio — žodžiai labai gražūs. — kam jūs išlydėjot iš gimtų namų taip toli už kelio, už pakluonės ažuolo, spindinio rasotos žemės stiprumu.

O už pilko kelio — akys toliaregės. akys toliaregės nuo gerumo jaunos. Tai jose numirę žemės paukščiai lekia nuo tamsos lig saulės, nuo tamsos lig saulės.

Švieskit ligi atilsio, pražiūrėtos akys, — neliūdėki, mama, dar paukščių paskrisiu, dar paukščių paskrisiu tykų žemės vakarą iš už juodo miško, už to juodo miško.

MŪSIO LAUKO ATMINIMAS

Ir po mūsų tyliai augs žolė, saule saugos šuotamėtės liepas. O su medžiais ir su metais vis gilės atminimas tų, kurie čia miega.

Kai jau niekas niekas nepajėgs atpažinti žūtbutinės linijos — ją pradžią pradžia minės. Kaip tikėjimą. Kaip duoną. Kaip Tėvyne.

PRIEŠ PAVOJŲ ŽMONIJAI

A. KRASĖNAS

Tarybų Sąjunga iškėlė naują taiką iniciatyvą. TSRS delegacija pasiūlė apsvastyti XXX Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos sesijoje kaip svarbų ir skubų klausimą "Uždrausti kurti ir gaminti naujų rūšių masinio naikinimo ginklų ir naujas tokio tinklo sistemas".

Ginklavimosi varžybos pražiūtingos pirmiausia tuo, kad jos kelia vis didesnę grėsmę žmonijai. Be to, jeigu tos milžiniškos sumos, kurios dabar iššvaistomos kariniams tikslams, būtų panaudotos ekonomikai ugdyti ir žmonių gyvenimo sąlygoms gerinti, iš pagrindų pasikeistų dabartinio pasaulio vaizdas.

Pakanka pasakyti, kad, kaip apskaičiavo Amerikos mokslininkas D. Kleitonas iš Jutos valstijos universiteto, Jungtinės Valstijos "šaltojo karo" metais išleido kariniams tikslams triskart daugiau lėšų, negu visam savo dalyvavimui antrajame pasauliniame kare, ir 36 kartus daugiau, negu dalyvavimui pirmajame pasauliniame kare. O visame pasaulyje, kaip matyti iš SNO statistikos, kasmet ginklų gamybai ir armijų išlaikymui išleidžiama tikrai astronominė suma — daugiau kaip 200 milijardų dolerių.

Dabar žmonijai kilo tiesioginė grėsmė, kad ginklavimosi varžybos persikels į naujas sritis. Apakinti galybės tro-

kimo, militaristai reikalauja, kad mokslininkai ir specialistai išrastų iki šiol neregėtas žmonių naikinimo priemones — griaujamąjį atomo energiją jau jiems atrodo esanti karinės technikos "vakardieną". Ir tokios priemonės gali būti sukurtos, jei, kol dar nevelė, nebus sulaukta potencialių žudikų ranka.

Didelis indėlis, sprendžiant tą patį istorinį uždavinį, buvo Tarybų Sąjungos ir Jungtinių Valstijų pasirašyti dvišaliai dokumentai: susitarimas dėl kelio užkirtimo branduoliniam karui, sutartis dėl priešraketinės gynybos sistemos apribojimo ir laikinas susitarimas dėl kairių strateginės puolamosios ginkluotės apribojimo priemonių. Tebesvarstomos perspektyvos sudaryti naują susitarimą dėl strateginės puolamosios ginkluotės apribojimo laikotarpiui iki 1985 metų pabaigos. Ruošiami ir kiti dvišaliai ir daugiašaliai tarptautinės teisės dokumentai, kurie turi atitraukti pasaulį dar toliau nuo tos bedugnės, ant kurios krašto jis atsidūrė dėl "šaltojo karo".

Savo laiške Jungtinių Tautų generaliniam sekretoriui TSRS užsienio reikalų ministras pažymėjo, kad Generalinės Asamblėjos nutarimas, kuriame būtų pritarta idėja sudaryti tarptautinį susitarimą, skelbiantį už įstatymų ribų naujų rūšių masinio naikinimo ginklo ir naujų tokio ginklo sistemų kūrimą bei gamybą, būtų didelis indėlis į ginklavimosi varžybų apribojimą, o kartu padėtų toliau vystyti ir gilinti įtempimo mažėjimo procesą, stiprinti taiką ir tarptautinį saugumą.

panaudoti tam reikalui turimą įvairiose organizacijose. Taip būtų galima žymiai paspartinti labai svarbų ir labai neatidėliotiną darbą."

Vaidas mokslinėje konferencijoje Vilniuje

Spalio 30 dieną Vilniuje įvyko Tarptautiniams moterų metams skirta mokslinė praktinė konferencija. Joje moterų reikalais kalbėjo mums, Amerikos lietuviams, gerai pažįstama Tarybų Lietuvos Ministrų Tarybos pirmininko pavaduotoja L. Diržinskaitė. Ji pasakė:

"Moteris — didelė jėga kiekvienos šalies gyvenime. Ir tai, kad šie metai yra paskelbti Tarptautiniais moterų metais, rodo moterų vaidmens pripažinimą, išaugusį jų autoritetą šiuolaikinėje visuomenėje. Įvairiose šalyse, priklausomai nuo jų socialinės santvarkos, moterų problemos yra skirtingai keliamos ir sprendžiamos. Moterų metų devizas "Lygiateisiškumas, pažanga, taika!" sutampa su visos pažangios

žmonijos lūkesčiais, ilgai tęmėsi svajonėmis, išreiškia milijonų pasaulio moterų interesus.

Šimtmečiais geriausi žmonijos protei svajojo apie moteris laisvę, jos lygiateisiškumą ir laimę, ieškojo kelių, kaip palengvinti moterų dalį, padėti joms nusimesti priespaudos, pažeminimo, beteiškumo našta. Menininkai kūrė nemirtingus moteris paveikslus, visų laikų ir tautų poetai apdainavo jos grožį. Tačiau kilnios svajonės svajonėmis ir pasilikdavo. Tik socialistinė santvarka parodė visam pasauliui, kokia didelė jėga yra moterys, kokia svarbi yra visuomenei jų emancipacija. Mūsų šalis konkrečiais pavyzdžiais pirmoji padėinė klaidingą buržuazinį ideologų tvirtinimą, esą, mo-

teris sutverta tik tam, kad prižiūrėtų namų židinį, tarnautų vaikams, vyrui ir bažnyčiai.

Iškart po Didžiosios Spalio socialistinės revoliucijos, nuo pat pirmųjų Tarybų valdžios dienų mūsų šalyje buvo paskelbtas moterų lygiateisiškumas su vyrais. Tarybinė moteris, įsijungusi į visas visuomeninės veiklos formas, šiandien yra aktyvi komunizmo kūrėja. Tarybinės moterys pagrįstai didžiuojasi tuo, kad visuose socializmo statybos etapuose jos aktyviai dalyvavo ir darbuojasi, atlikdamos reikšmingą vaidmenį ūkinėje ir kultūrinėje statyboje. Jos dalyvauja, tvarkant valstybės reikalus, vadovauja gamybai, mokslo ir kultūrinio darbo barams".

LIETUVOS RYŠIŲ MINISTRO PAVADUOTOJAS SAKO:

IR ČIA PASITELKĖME ELEKTRONINES MAŠINAS

Kiekvieną rytą Lietuvos gyventojams pristatoma 6 milijonai egzempliorių laikraščių ir žurnalų. Dienraščius tiek miestas, tiek kaimas gauna leidinių pasirodymo dieną — ar tai įsėitų iš spaudos Vilniuje, ar, pavyzdžiui, Maskvoje.

Vyresnio amžiaus žmonės prisimena, kad dienraštis seniau iš viso buvo retas svečias kaime. O ir kaip jis čia galėjo svečiuotis, jei prenumeratoriui tekdavo pačiam nukakti gerą dešimtį kilometrų į artimiausią pašto agentūrą. Bet ir jon spaudą pristatydavo toli gražu ne kasdien ir jau ne tą pačią dieną.

Dabar lėktuvais, traukiniais, autobusais, lengvosios mašinos paštas išvežiojamas ir laiškininkų pristatomas kiekvienam ir namus — kur tu begyventum. Jei iki karo dienraščiai, žurnalai nemaža buvo dešimt tūkstančių egzempliorių, tai dabar turime leidinių, išeinančių iš spaudos ketvirčio milijono tiražu. Kiekviena šeima Lietuvoje, vidutiniškai imant, gaus reguliariai po 6-7 periodinius leidinius. Tai — vienas aukščiausių rodiklių pasaulyje.

— Sparčiai pakilusi kultūra, ekonomika pareikalavo iš pagrindų pertvarkyti ryšius — iš primityvių, kokius turėjome, į šiuolaikinius, atitinkančius aukščiausius standartus, — pasakoja Lietuvos ryšių ministro pavaduotojas, respublikos nusipelnęs inžinierius A. Vaisa. — Štai spaudai paskirstyti, prenumeratoriai priimti pasitelkėme elektronines skaičiavimo mašinas.

— Dideli pasikeitimai įvyko visuose ryšių baruose, kurie dosniai aprūpinami tobuliausia tarybine bei užsienio technika. Drauge su grupe inžinierių dar 1960 metais teko automatizuoti Lietuvos telegrafo sistemą — šis darbas buvo įvertintas respubi-

kine premija. O štai pernai, stojus Vilniuje rikiuotėn moderniajai tarptautinei Lietuvos telegrafo stotčiai, kurią pagaminė ir sumontavo Jugoslavijos firma "Nikola Tesla", dar labiau patobulinome šią ryšių grandį. Dabar bet kur esantis telegrafo aparatas bus tarpinių stočių pagalbos gali tiesiai perdavinėti tekstą į kurį tik nori Lietuvos kempelį. Rikiuotėn stojo taip pat didelės spartos informacijos sistema, kuri aptarnauja mūsų krašto skaičiavimo centrus.

Panašiai pertvarkomi ir telefonų ryšiai. Tuo tikslu Lietuvoje pastatyta ir tebestatomos galingos automatinės telefonų stotys. Vilniuje tokios įmonės iškilo kiekviename naujame gyvenamajame rajone. Mieste dabar yra septynios automatinės stotys, statoma aštunta — centrinė. Moderniausia aparatūra derins viso miesto telefono ūkį. O jo pajėgumas ateinanti penkmetį išaugs iki 100 tūkstančių abonentų. Tai bus 20 kartų daugiau, negu prieškariniame Vilniuje. Vienas telefonas atitiks vidutiniškai ketvirtui gyventojų.

Vilniuje statoma taip pat centrinė Lietuvos tarp miestinio telefono stotis, kuri visus respublikos telefono ryšius sujungs į bendrą automatinę sistemą. Tuomet bet kuris Lietuvos gyventojas galės pats surinkti, norimą abonentą numerį, — o kol kas dar tik vilniečiai, nesikreipdami telefonininkės pagalbos, patys susisieks su visais respublikos rajonais.

Šį penkmetį Vilniuje buvo sumontuotas Čekoslovakijos firmos "Tesla" ir Latvijos susivienijimo VEF sukurtas eksperimentinis tolimojo veikimo telefono komutacinis mazgas. Per valandą jo pagalba gali būti užmegzta 70 tūkstančių tarp miestinių pasikalbėjimų tokia nuotolyje, kuris prilygsta Europos ilgiui. Šis sudėtingas elektro-

ninis kompleksas automatiškai pasirinks tobuliausią tolimojo pasikalbėjimo maršrutą, kontroliuoja ryšių kokybę. Žaibo greitumu užmezga labiausiai tolimą kontaktą. Mazgas — eksperimentinis. Po to, kai jis bus išbandytas Vilniuje, tokios stotys bus gaminamos zonomis Tarybų Sąjungos zonomis, užsienio šalims.

Lietuvoje išbandoma ir nemaža kitos naujausios ryšių technikos. Antai iš Klaipėdos į Kuršių Neriją nutiestas pirmasis Lietuvoje lazerinis telefonas. Jis veikia šviesos spindulių pagalba. Mūsų krašte nutiestos taip pat galingos bandomosios kabelinės linijos, kuriomis vienu metu gali vykti po 600 tarp miestinių pasikalbėjimų. Vilniuje pradėjo veikti telefono stotis, palaikanti ryšį su judančiais abonentais, pvz., automobiliais ir t. t.

Šį penkmetį labai plečiami ryšiai Lietuvoje rajonuose. Modernios automatinės telefonų stotys iškilo Telšiuose, Zarasuose ir kitur. Turime ūkį, kuriuose visi butai telefonizuoti.

Po visą kraštą pasklido ir televizijos spinduliai. Dar labiau pagerės televizijos transliacijos bei pagrausės programų, baigus statyti Vilniuje ant Karoliniškių kalvos 320 metrų aukščio gelžbetoninę televizijos bokštą drauge su respublikiniu transliacijų centru. Šis unikalus statinys — aukščiausias Lietuvoje — jau pasiekė šimtmetrinę ribą. Iš jo po kraštą sklis septynios televizijos ir radijo programos. Vien tik iš šio Vilniaus aukščiausio programą galės priimti penktadalis visų Lietuvos televizijos žiūrovų. Bokštą apjuos žiedas, iš kurio pasikėlę greituoiais liftais, galėsime grožėtis Vilniaus panorama.

Visos šios grandys dabar jungiamos į vieną respublikos ryšių sistemą, kuri bus valdoma automatiškai iš ministerijos skaičiavimo centro. Centras "stebės", kad tolygiai dirbtų ryšių kanalai, sklandžiai plaktų visų grandžių pulsas. S. Vaintraubas

Išpūdinga Juodkalnijos dailės paroda Lietuvos sostinėje

Vilnius, X. 24. [ELTA]. Didelė Juodkalnijos tapybos ir skulptūros paroda pagal TSRS ir Jugoslavijos kultūrinių ryšių programą keliauja po tarybinio Pabaltijo respublikas. Ji atidaryta Vilniuje. Lietuvos TSR Dailės muziejaus centriniuose rūmuose. Daugiau kaip 100 darbų suapibūdina meno mylėtojus su pirmosios XX amžiaus pusės Juodkalnijos dailę.

Apie lietuvių ir Jugoslavijos tautų meno ryšius, atidant parodą, kalbėjo Jugoslavijos ambasados Tarybų Sąjungoje pirmasis sekretorius B. Vujisičius ir Lietuvos TSR Dailininkų sąjungos valdybos pirmininkas J. Kuzminskis. Buvo pažymėtas didelis Jugoslavijos gyventojų susidomėjimas lietuvių dailininkų darbais, su kuriais šios šalies gyventojai turėjo progos susipažinti neseniai ten veikusioje Pabaltijo tapybos parodoje.

Parodos atidaryme dalyvavo Lietuvos TSR kultūros ministras L. Šepetys, Lietuvos KP CK kultūros skyriaus vedėjas S. Šimkus, kiti vadovaujantys partiniai ir tarybiniai darbuotojai, kūrybinių sąjungų atstovai.

Juodkalnijos tapybos ir skulptūros paroda iš Vilniaus keliaus į Berlyną.

Idomi teisme byla už moterų teises

Washingtonas. — Prieš kelias dienas čionai grupė moterų iškėlė teisme bylą, siekiančią priversti federalinę valdžią nedaryti jokių kontraktų su firmomis, kurios diskriminuoja savo darbininkus, pasiremiant jų lytimi. Formaliai byla užvesta prieš gynybos sekretorių, kuris tokius kontraktus pasirašo.

Dalykas tas, kad prieš tūlą laiką federalinė vyriausybė tokį patvarkymą buvo gynybos departamentui davusi, bet departamentas atsakė, kad jis tokio įsakymo nesilaikys, kol jo neužgirs federalinis teismas. Tai reiškia, kad dabar tas patvarkymas tampa įstatymu ir gynybos departamentui verstinu. Tai laikoma stambiu moterų kovos už lygiateisiškumą laimėjimu.

Leningrado Tiksliosios mechanikos ir optikos institute sukurta kamera, kuri gali per sekundę užfiksuoti 20 mln. kadry. Tai sudėtingas filmavimo įrenginys, skirtas greitaigiu techninių procesų tyrimui.

Harriet Beecher Stowe

By Henry Klein

As we enter the bicentennial observances with a review of the meaning of our people's history, one of the most significant interpretations of the Second American Revolution — The Civil War — is worthy of recollection. In her work, *Men of our Times*, (whose dedication reads "To the young men of America these records of their elder brethren in the Republic are inscribed") Harriet Beecher Stowe wrote as to the meaning of that conflict:

The revolution through which the American nation has been passing was not a mere local convulsion. It was a war for a principle which concerns all mankind. It was the war for the rights of the working class of society as against the usurpation of privileged aristocracies. You can make nothing else of it. That is the reason why, like a shaft of light in the judgment day, it has gone through all nations, dividing the multitudes to the right and left. For us and our cause, all the common working classes of Europe — all that toil and sweat, and are oppressed. Against us, all privileged classes, nobles, princes, bankers and great manufacturers, all who live at ease. A silent instinct, piercing to the dividing of soul and spirit, joints and marrow, has gone through the earth, and sent every soul with instinctive certainty where it belongs. The poor laborers of Birmingham and Manchester, the poor silk weavers of Lyons, to whom our conflict has been present starvation and lingering death, have stood bravely for us. No sophistries could blind or deceive them; they knew that our cause was their cause, and they suffered their part heroically, as if fighting by our side, because they knew that our victory was to be their victory. On the other side, all aristocrats and holders of exclusive privileges have felt the instinct of opposition, and the sympathy with a struggling aristocracy, for they, too, felt that our victory would be their doom. (*Men of our Times*, Hartford Publishing Company, Hartford, Conn., 1868, pages 12-12)

Here Harriet Beecher Stowe is referring to the support to the anti-slavery cause given by the working classes of Europe. In this connection, Richard Enmale's editorial introduction to Marx and Engels' writings on the Civil War states:

Convinced that the germ of the future revolution lay in the North, Marx supported the bourgeois republic in its struggle against the slave oligarchy. In this respect he had the wholehearted aid of the British proletariat. When in the latter part of 1861,

A few well-chosen words on the Civil War

the reactionary Palmerston government attempted to use the Trent affair as a pretext for a war against the North, English workers held protest meetings in Brighton and elsewhere. These demonstrations were called in spite of the fact that the British ruling classes did everything in their power to make the workers believe that an alliance with the Confederacy would result in the breaking of the Northern Blockade of Southern ports, which in turn, would mean the importation of greater quantities of cotton with consequent re-employment and prosperity. Yet, the British workers could not be so easily fooled; despite widespread misery and starvation, they showed their "indestructible excellence" by opposing the war-mongers and by demanding peace. Their pro-Union demonstrations forced the Palmerston government to adopt a more conciliatory tone throughout the entire Trent affair. Marx, in reporting these meetings to his American readers, requested them never to forget that "at least the working classes of England" were on their side.

Similarly, the international proletariat supported the American Republic against the slave power. In 1864, Marx, carrying out the instructions of the First International, sent a message to the people of the United States congratulating them upon the reelection of Lincoln. In this address... Marx pointed out that from the beginning of the struggle European workers had made the Northern cause their own and that "the fanatic partisanship of the upper classes for the Confederate gentry had given its dismal warning, that the slaveholders' rebellion was to sound the tocsin for the general holy crusade of property against labor..." In conclusion, Marx asserted that just as the "American War of Independence initiated a new era of ascendancy for the middle class, so the American anti-slavery war will for the working classes." (*The Civil War in The United States*, International Publishers, New York, 1937, pp. xv-xvi)

I do not know to what extent Harriet Beecher Stowe's interpretation of the Civil War was influenced by contact with Marx's writing or the actions of the First International of which he was General Secretary. But it is significant as we penetrate behind the lip service of official bicentennial rhetoric to note the class approach to our history reflected in this great American author. It is another example of how our real history is being obscured by those who have a stake in maintaining the status quo and denying the role of the working class in defending and expanding the liberties for which the First American Revolution gave expression.

ĮAMŽINTAS M. K. ČIURLIONIO ATMINIMAS

Druskininkai. — Rugsėjo 22 dieną čionai gražiausioje miesto aikštėje tapo iškilmingai atidengtas M. K. Čiurlionio paminklas.

Paminklo atidengimo iškilmėse dalyvavo Lietuvos KP CK pirmasis sekretorius P. Griškevičius, Lietuvos KP CK sekretorius A. Barkauskas, Lietuvos TSR Ministrų Tarybos pirmininko pavaduotoja L. Diržinskaitė, sąjunginės M. K.

Čiurlionio jubiliejinės komisijos pirmininkas, Lenininės ir Valstybinės premijų laureatas. TSRS liaudies artistas, Socialistinio Darbo Didvyris D. Kabalevskis, respublikinės jubiliejinės komisijos pirmininkas, Lietuvos TSR kultūros ministras L. Šepetys, kiti žymūs kultūros, meno, mokslo veikėjai, Čiurlionio šeimos nariai, giminės.

Naujosios dirbtinės odos kūrėjos gamyklos inžinierė-technologė Danutė Šumskytė ir eksperimentinio cecho viršininkė Zita Mockuvienė apžiūri pirmąją produkciją.

Plungės dirbtinių odų gamykloje pirmą kartą šalyje sukurta dirbtinė oda "Pergalė" su dviem poringais sluoksniais. Naujasis gaminyš savo išvaizda panašus į natūralią odą. Iš jo pagaminti galanteriniai dirbiniai gerai išlaiko formą, yra lengvesni ir dailūs.

B. Aleknavičiaus nuotrauka

LIAUDIES BUITIES MUZIEJŲ APLANKIUS

Kultūros namai

UKMERGEI — 750 METŲ

Miestas per vieną dieną

Ten, žemiau, keletas vaikų sumerkė meškeres į Sventosios vandenį. Upės juosta vingri, sivilina ryto saulės spindesys akis. Iš čia, nuo Ukmergės piliakalnio, upė atrodo rami, sustingusi, lyg būtų nutapyta didelėje drobėje, kur dosni dailininko ranka paliejusi tiek daug spalvų.

— Sveika, Sventoji! Sveikas, senasis mieste Ukmergė!

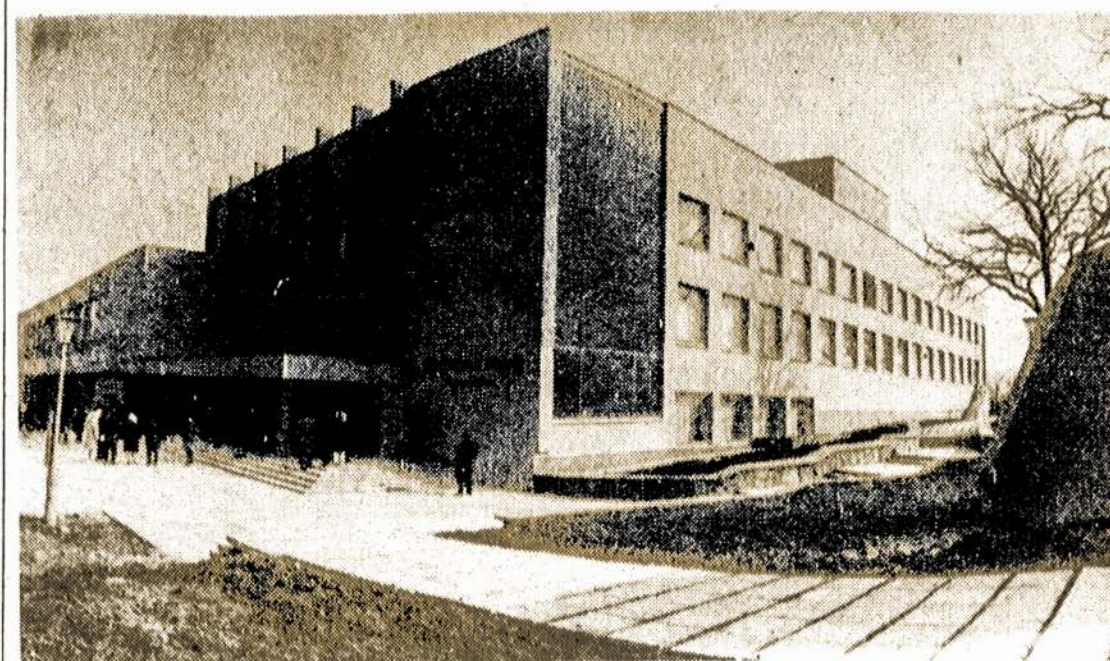
Toks pasveikinimas — širdies pasveikinimas, kai nereikia praverti lūpų ir balsu tarti žodžių. O šis susitikimas su Ukmerge turėjęs prasidėti tik čia. Laiko apardyta piliakalnis stačiais šlaitais nušliaužia prie Sventosios ir Ukmergėlės. Į viršų aukštai išsistiebia, šakose slėpdami paukščius, ošia klevai ir liepos — didingi, surambėję, ištikimaisi piliakalnio senbuviai. Ir tik nedidelė suplėšytos saulės šviesos lopinėliai džiovina žolių rąsas — medžiai saugo unksmę, savo atkaklumu primindami vaidilutes, šventosios ugnies sarges.

Pačioje piliakalnio viršūnėje — įduba, žemė sulinkusi ir primena nuovargį. Bet ar dyvai? Per šimemečius čia gausiai seikėtas kraujas, kad tik lietuvybės kelias neišnyktų, o jis, šis kelias, į būsimąsias aušras ir rangėsis per panašius pilius, išdaigtus po visą Lietuvą. Čia ją supylė kunigaikštis Dausprunga, kitur kitai. Stovi jie, nebyliai didelio rūpėsio liudininkai, atlikę savo misiją ir nežino, kam dabar reikalingi. Štai kad ir ši ukmergiškis, lyg guzas kilstelėjęs virš miesto. Mato: aplink verda, kunkuliuoja, visur skuba, visur nerimas... Tačiau gyvenimo upės vaga, kaip ir Sventosios, aplenkia jį. Argi taip būdavo anksčiau, senaisiais bočių laikais? Bet, kita vertus, galima ir pasidžiaugti, kad ne kas, o jis, šis kalnas, davęs pradžią miestui. Nuo jo supylimo, nuo 1225-jų atsakaičiuoja savo gimtadienį Ukmergė. Sie metai jubiliejiniai — jie pažymi 750-ties metų sukaktį. Ir niekas kitas, tik jis vienintelis ir tiesia savo rankas iš tų bočių laikų, pasveikindamas savo vienmetį miestą, pavyzdžiai, žiūrėdamas į atjaunėjęsį jo veidą ir nesuprasdamas, kokie stebuklai gyvena jo širdyje.

Karalystė, kur visi karaliai — Pasakyki, kas tavo

Ukmergės "Karaliai"

Kultūros namai

UKMERGEI — 750 METŲ

Miestas per vieną dieną

draugai, aš pasakysiu, kas tu...

Sitai neretai išgirsti ir dabar. Na, o jeigu tai pritaikius kitur? Ar teisinga bus: papasakoti apie savo miestą, jo žmones, ir aš pasakysiu, ko verti tie laikai, kurie kiekvieną rytą iškelia virš jo saulę?

... Vaikų darželyje pasitiko Antanina Mickevičienė. Jau 21-eri metai, kai ji triūsia tokiose mažųjų piliečių įstaugose. Buvusi kaunietė dabar apsimiršo ir, sakyčiau, išdžiūta taria — Ukmergė, negu kad — Kaunas. Ji — septintojo vaikų darželio vedėja.

— Anksčiau būdavo lengviau, — prasiitarė ji.

Negi? Kodėl ne dabar, o anksčiau? Ir visgi vedėjos prisitarimas — ne į dievo langus. Didesnė tvarka, žymiai pagerėjusi vaikų priežiūra, didesni reikalavimai — visa tai apkrauna papildomais rūpesčiais. Darželyje 200 mažylių ir visi kaip žirniai, tik šie ulba, krykštauja, spygauja, kad, rados, imki ir ausis užsikiški. Visai ne Šopeno mūza. O Antanina sako: — Be jų, šių mažylių, būtų koks darbas būtų sunkenybė. Prilipau kaip musė prie medaus.

Į darželį priimami nuo vienerių iki septynerių metų vaikai. Visi paskirstyti į atitinkamas grupes. Grupėse, kur vaikai nuo vienerių iki trejų metų, dirba medicinos seserys, turinčios specialų paruošimą. Sešios vyresnųjų vaikų grupės dirba dvylika auklėtojų, kurios turi vidurinę, specialų vidurinę, o Aldona Kaulkaitė specialų aukštąjį išsilavinimą. Darželis dirba pusę paros — nuo 8 iki 20 valandos.

Anksčiau į tokias įstaigas ateidavau kaip tėvas, o ne korespondentas. Ir šit dabar išgirstu dalykų, apie kuriuos tuomet ne ką nutuokiau. Pasirodo, vaikų darželiai turi ir savo šefus. Šita šefuoja Ukmergės gurguolinių dirbinių gamykla, tik pernai įrengusi įvairių žaidimo aikštelių už 1,5 tūkst. rublių.

— Ar neužtenka tų pinigų, kuriuos tėvai sumoka? — klausiu.

Vedėja nusijuokė ir, kiek patylėjęs:

— Didžiausias mokestis už darželį 12 rub. 50 kap. nuo vaiko, už lopšėlį — 10 rublių. Šiais metais vaikų tėvai sumokės 10,560 rublių. Gi tik maistui sunaudosime 24.180 rublių. Iš viso valstybė mūsų darželiui išskyrė 85.810 ru-

TARPTAUTINĖS TEMOMIS

Libanas: kovoje, kad krizė būtų įveikta

Iš Libano tebebaunama kupinų dramatiško pranešimų apie naujus ginkluotus susirėmimus, apėmusius centrinį Beiruto rajoną. Kokio pobūdžio tie susirėmimai, galima spręsti iš to, kad naudojami ne tik šautuvai ir kulkosvaidžiai, bet ir artilerija, minosvaidžiai, raketos. Apšaudoma daug įmonių ir gyvenamųjų namų kvartalų. Neseniai pirmą kartą iš minosvaidžių buvo apšaudyta Palestinos pabėgėlių stovykla.

Jau žuvo ir sužeista tūkstančiai žmonių. Libanui padaryti bendri materialiniai nuostoliai sudaro 3,5 milijono dolerių. Labai vargsta gyventojai — 500,000 darbininkų ir tarnautojų liko be darbo.

Pastaruoju metu ginkluoti susirėmimai pasidarė inirtingesni dėl to, kad vėl paastrėjo vidaus reakcijos jėgų politinė kova su pažangiosiomis ir nacionalinėmis patriotinėmis jėgomis. Pirmosios kurso religinė nesantaika šalyje, kurioje gyvena maždaug vienas trečdalis musulmonų bei krikščionių ir kurioje stiprios pozicijas turi Palestinos pasipriešinimo judėjimas,

nes Libane gyvena daugiau kaip 300 000 Palestinos pabėgėlių.

Pagrindinė reakcijos smogiamoji jėga — partija Karaitai, turinti ginkluotus būrius, kurie provokuoja susirėmimus, siekdami sukomplikuoti padėtį ir sužlugdyti ne kartą ryškėjusį susitaikymą. Visa tai žinoma, palanki imperialistinių ir sionistinių sluoksnių planams sužlugdyti arabų šalių vienybę kovoję prieš Izraelio agresijos padarinius. Taip pat plinta gandai, kad planuojama suskaldyti Libaną į keletą valstybių religiniu principu.

Libano Komunistų partija ir pažangioji socialistų partija siekia, kad šalyje būtų įvykdyti pažangūs pertvarkymai. Prieš šalies suskaldymą taip pat stoja nacionalinio dialogo komitetas, į kurį įeina žymūs politiniai veikėjai. Komitetas ruošia Libano valstybinės santvarkos reformas.

Svarbiausią reikšmę įgauna uždavinys sutelkti ir stiprinti Libano patriotines jėgas, jų solidarumą su visais arabų išvadavimo judėjimo būriais.

I. Arlauskas

MARCELIJUS MARTINAITIS

Senam sode

Sėdi senutė po obelimi, žydi iš tolo plaukai žili.

Knyga ant kelių, žolynų ryškė, eina vaikutis prie peteliškės.

Sulinyš baltas, tvora, šešėliai, žiūri pro langą į sodą gėlės.

Visa, ką mato, pati sau kalba, plaštakių vainikas — jai aplink galvą.

Atbėga atbėga vaikas žolė, surinktas beria beria gėlės.

— Močiute, ar tavo galva šventa? — Ką tu, vaikel, ji tik balta.

Nukrinta lapas, bliauna avelė, užmiršta ryškė — senutei ant kelių.

Stebi juos paukštis nuo medžio šakos — o vaikas verkia, nežinodamas — ko?

blu.

Nebuvo ką pasakyti. Pats, žmogau, dvi dukras darželyje išauginai ir netgi neįtarei, kad nemažai pakrapštei ir iš valstybės kišenės.

Kieme, kur pastatytas žaislų miestelis, keletas baltagalvių, peršaukdamas vienas kitą, ginčijosi:

— Aš dabar būsiu karalium, — šaukė laibas balselis.

— Ot aš... Tu jau buvai!

Pagalvojau, kad tikrai gražia karalystė šie piliečiai turi. Visi karaliai savo vaikystės žemėje, visi. Laiku pamaitinti, laiku paguldyti, nuprausti, sušildyti žaidimais... Čia pat gydytoja, kuri per savaitę du kartus tikrina jų sveikatą. Dar du kartus per metus juos aplanko kiti gydytojai, specialistai "pagal profilį", — čiupinėja, žiūrinėja, tikrina, kad tik karaliai augtų sveiki, stiprūs, kad karaliams būtų kuo geriau.

Atsiveikindamas su Antanina Mickevičiene jau žinojau, kad Ukmergėje dabar kiekvienais metais pastatomas vis naujas darželis. Mieste jau yra aštuonios tokios įstaigos, kur auga 1250 vaikų.

Ukmergiškiai! Tokie jie bus po 10-t, po 20-t ar 50-t metų, bus visuomet, kai tik liudys vaikystė savo gimtuoju miestu su naujais savo opusais... (Tęsinys sekamam num.)

Prezidentas pakartojo savo nusistatymą

Washingtonas. — Daugelio buvo manyta, kad susilaukęs didelio spaudimo iš New Yorko valstijos ir N. Y. miesto viršininkų, prezidentas Fordas gal pakeis savo poziciją ir duos miestui pagalbos, nelaukdamas jo paskelbimo su bankrutavusiu. Deja, gubernatoriui Carey ir majorui Beame tenka nusivilti. Prezidentas davęs visiems suprasti, kad jo nusistatymas pasilieka tas pats, tai yra — priešingas federalinės valdžios garantavimui, kad ji atsakys už paskolas tiems, kurie dabar miestui skolingi pinigų.

Madridas. — Į Madridą atvyko Maroko premjeras Hamed Osman tartis su Ispanijos valdžia dėl išvengimo ginkluoto susikirtimo Sacharos klausimu. Marokiečių žygis į Sacharą užėmimui jos dalies, vadinamos Ispaniška Sachara, tapo sulaukytas.

Sidney. — Visoje Australijoje verda aštriosios protestų kova prieš pašalinimą premjero Whitlam. Žmonės reikalauja, kad Anglijos karalienė pašalintų jos paskirtą Australijai gubernatorių Mr. Kerr.

Vieną atostogų sekmadienį ir aš su žmona nukeliavome į tą muziejų prie Kauno marių, visai šalia Rumšiškių miestelio.

Pradžioje stovi džiūška sodyba, perkelta tokia, kokia ji buvo, kai joje gyveno dar žmonės. Stovi tas pats stogas, lentynėlėje džiūsta mediniai šaukštai, prie krosnies stūkso šakės puodams kiloti. Kertėje — tikri šventieji paveikslai. Tapri į šventas Jurgis ant širmo žirgo įetimi duria šiurpų drakoną. Kamaroje sudėti įvairūs rakandai. Prie tvarto sienos atremtos medinės akėčios. Viskas palikta taip, kaip buvo tikrovėje, tik čia nebėra tų žmonių, kurie čia gyveno. Bet atrodo, kad jie čia slankioja nematomais šešėliais, srebja barščius už stalo, pyptiuoja susėdę ant priekielės.

Labiausiai mane sužavėjo gėlių darželis. Lysvės apdėliotos baltintais akmenimis, jose — nasturtos, žirnikai, jurginiai ir vešliai iškeruoja žaliosios rutos.

Penkių kilometrų plote beeidamas patenki į aukštaičių, žemaičių sodybas, į turtingesnių valstiečių trobas ir į kumečių gryteles. Prie kiekvienos nubraižytas planas, nurodyta, kokio gausumo šeima šia kadaise gyveno. Prie sodybų auga aukšti klevai, liepos. Palei vieną teka upelis, kuriame moterys anksčiau žlugta skalbdavo.

Asfaltuotais takeliais plaukia srautas lankytojų. Jie suvažiuavę iš visos Lietuvos. Priešais muziejų didžiulis plotas nustatytas šimtais automobilių ir autobusų.

— Kas traukia tokias minias į šį muziejų? Kodėl juos žavi senovė? — klausiu aš pats save. Paskui šį klausimą pakartoju sutiktajam mokslo dienų bičiuliui, vienam Kauno gydytojui.

Jis mėgina man paaiškinti: — Visiems žinoma, kad šiose trobose gyvenę valstiečiai sukūrė nepaprasto moralinio tyrumo tautosaką. Jūs,

literatai, tai žinote geriau už mane. Koks nuostabiai gražus lovatiesių raštas! Su kokia menine intucija išausti tautininkų moterų drabužiai! Savaiame kyla klausimas: iš kur tryško tas menas, kokios kūrybinės jo versmės? Kodėl šiandien talentingi institutus baigusieji menininkai ne visada įstengia prilygti tam liaudies meistrų išradimui? O tos audėjos, tie kopyltstulpių drožėjai, kur buvo bemoksliai! — Technikos standartai viską užgožia, — tariau jam trafaretinę frazę.

— O žmonės nori suvokti to nuostabaus senovinio meno paslaptis ir juo naudotis savajame technikos amžiuje, — aiškina man bičiulis. — Mūsų žmogus trokšta suderinti technikos laimėjimus su aukštomis moralinėmis vertybėmis.

Aš jam pasakiau, kad daugelio nuomone tai yra beprasmiška. Štai daugybė šeimų atvyko į muziejų nuosvaisiais automobiliais. Juose beveik ištisai — po tris žmones: vyras prie vairo, jauna, sveikatinga inteligentė žmona ir gražiai aprengtas vaikas. Tai vis vienavaiškės šeimos. O paskaitius užrašus prie trobų, matyti, kad čia gyveno šeimos dažnai iki dešimties ir daugiau asmenų. Niekas neįtikina dabartinę moterį auginti antrą vaiką, atsisakyti ilgesniam laikui pramogų, laisvesnio gyvenimo. Vaikų darželiai čia nevaidina ypatingo skatinamo vaidmens.

Į mano žodžius gydytojas atsiliepė frazėmis apie išaugusį tarybinio žmogaus sąmoningumą.

— Šiandien dar ne visi suprantą, kad motinystės džiaugsmas yra kilnesnis ir sveikatos atžvilgiu pranašesnis už pobūvių, pokylių, išskylių ir kurortinių vietovių teikiamus smagumus. Motinystė yra daug artimesnė žmogiškajai mūsų prigimčiai. Ir man rodos, kad kaip tik tada, kai žmogus gyvena sutinkamai su psichine savo prigim-

timi, jis ir priartėja prie tikrojo meno ištakų. Patos perimtas tikėjimas žmonijos pažanga leidžia džiaugtis tuo, kuo dabar bodimasi, ko bijoma. Pas mus yra nemaža žmonių, kurie, kaip ir Vakaruose, tebėra daiktų vergai. Ne visi žmonės yra išmokę naudotis technikos pasiekimais, nevergaudami jos pateiktiems nuostabiesiems daiktams.

Mano bičiulis gydytojas galop susumavo:

— Kaip tik šitokio atsako, tur būt, ir ieško nesąmoningai, bet instinktyviai daugelis šių lankytojų, plaukiančių asfaltuotais muziejais takeliais. Ir jūsų, literatų, pareiga yra padėti jiems greičiau panašų atsaką surasti.

Nors aš ne visai sutikau su savo pašnekovo mintimis, bet turėjau pripažinti, kad jo išvados mane sudomino.

Muziejiaus pabaigoje stovi autentiška karčiama, kur duodama išgerti kaimiškos geros. Iš čia ėjo dvaro įtaką kaimui — jo svaiginimas degtine. Čia, deja nėra antrojo "svaigalo" — senajam kaimui būdingos bažnytėlės. Tačiau, kaip liaudis šalia nuodijimo degtine buvo apraizgoma religiniais prietarais.

Čia mano atpasakotos gydytojo mintys yra, žinoma, susijusios su psichologijos mokslu, kurio uždavinys išaiškinti, kokios aspiracijos pulsuoja mūsų prigimtyje, kurios iš jų stumia žmonijos pažangą į priekį ir kurios stoja skersai kelio istorijos vystymuisi tobulėjimo linkme. Beje, pas Jus, Vakaruose, yra daug tamsybės apšaltų, kurie aplamai neigia dvasinę žmonijos pažangą, — jie pripažįsta tik technologinį progresą ir jį laiko visų dabartinių blogybių priežastimi. Pas mus, socialistinėje šalyje, vyrauja įsitikinimas, kad dvasinė ir materialinė pažanga ne prieštarauja viena kitai, o papildo ir viena kitą skatina.

Lankydams tą muziejų, aš negalėjau pamiršti, kad gražiai užtiestose lovose mirė ne vienas šeimos narys dar jaunuose metuose, taip ir neprišaukęs gydytojo. Jei pas jį buvo atvežtas kunigas, tai jis rūpinosi paruošti jo sielą "kelionei į rojų". Dvasininko veikla labai retai buvo nukreipta į pažangos nešimą vargstančiam kaimui. Ne iš gero gyvenimo dešimtys tūkstančių kaimo vaikų, vyko į svetimus kraštus duonos karnio ieškoti ir ten turėję dirbti pačius sunkiausius darbus. Negalima nematyti šiurpiosios senojo kaimo pusės, stebint gražiąją muziejiaus romantiką, kuri tikrai žavi turistų akiai giedrą vasaros dieną.

O problema — kokios yra tos tyrojo meno versmės — tikrai idomi. Iš kur tryško ta nuostabiai tauri tautosakos kūryba? Jos dainos, kurios sužavėjo pasaulį? Kokiomis aspiracijomis gyveno tie bemoksliai liaudies meistrai, kurių nuostabūs kūriniai šiandien žavi mokslus baigusius menininkus?

Kinija turtinga aliejum ir dujomis!

Pekinas. — Šiuo tarpu į Kiniją veržiasi iš kapitalistinių šalių biznierių ir įvairių išdirbsčių agentai. Mat, jie išgirdo, kad Kinijos plačioje teritorijoje esą surasti didžiuliai aliejaus ir natūralių dujų šaltiniai. Visų tų įvairių biznierių misijų tikslas būti pirmutiniams laimėti savo prekiems rinką Kinijoje. Mat, aliejus ir dujos atkels Kinijai vartus į industrinį pakilimą. Užsienio kapitalas nori pasinaudoti.

Vilniaus skaičiavimo mašinų gamyklos smarkuolės

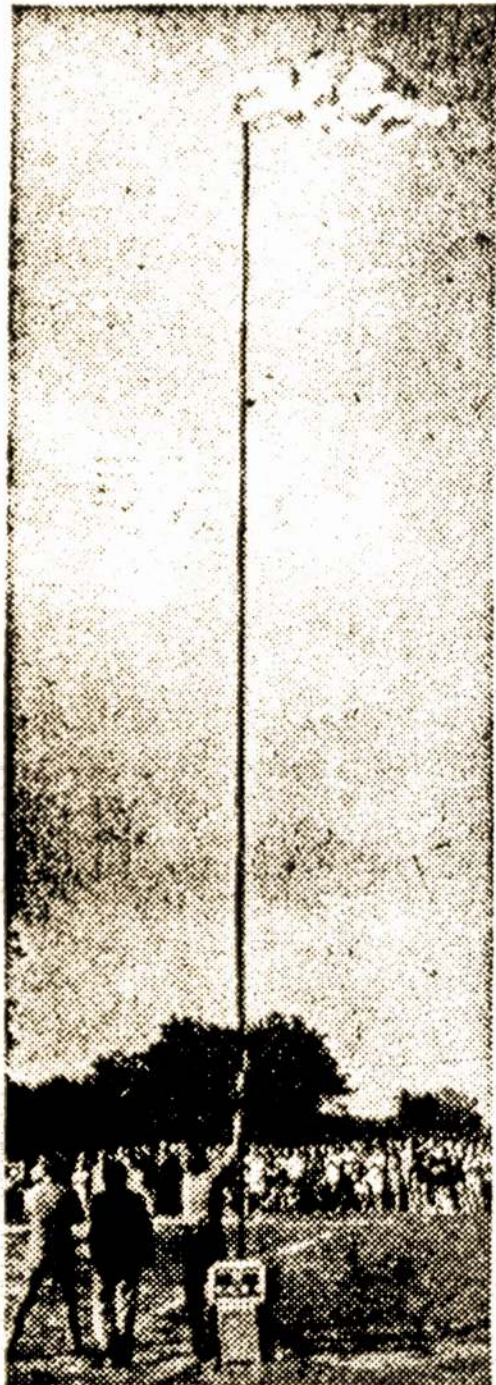

Jaunųjų montuotojų socialinio lenktyniavimo nugalėtoja komjaunuolė N. Majorovaitė.

Plataus vartojimo prekių baro impulsinių lempų "Saulutė" montuotoja komjaunuolė J. Lapinskaitė.

Skaičiavimo mašinų mazgų derintoja, komunistė, darbo veteranė V. Aniskevičienė. Ch. Levino nuotr.

Dujos atkeliavo į Lentvarį

Lentvaris. - Lentvario stadione - minia žmonių. Jie čia susirinko į mitingą, skirtą uždegti simboliniam fakeliui, kuris nužymi dar vienas duotiekio trasos pabaigtuves. Prieš metus pradėta projektuoti šešių kilometrų trasa Trakai - Vilnius per labai trumpą laiką jau stoji rikiuotėn. Visų pirma tai darbo pirmūnų - elektrosuvirintojų Juozo Lukšos, Jono Meižio, Juozo Malinausko, šaltkalvių Aleksejaus Sačinskio, Ivano Pilato nuopelnas.

Lentvaryje įsižiėbs naujos žydrosios gamtinių dujų liepsnelės ne tik gyventojų butuose. Pradės veikti naujoji katilinė, kuri aprūpins kuru Lentvario kilimų fabriką. O ten kaip tik ruošiamasi dideliems pasikeitimams. Į rikiuotę stos antroji imonės eilė, fabrikas išleis dvigubai daugiau kiliminių audinių. Vartotojams, tur būt, bus įdomu, kad patys kilimai bus vos ne trigubai pigesni už dabar išleidžiamus. Kaip tik dujos pasitarnaus pašildymui, kuris reikalingas pagrindo priklijavimui prie kilimo.

Gaus dujas ir "Kaitros" gamykla. Visa tai padės, kad oras Lentvaryje būtų švaresnis, sveikesnis.

Maskva. — Tarybų Sąjunga nutraukė diplomatinius ryšius su Afrikos respublika Uganda. Aštrūs ginčai tarp Ugandos ir Tarybų Sąjungos kilo dėl padėties Ispanijos buvusioje kolonijoje Angola.

Pittsburgh, Pa. — Čia kalbėdamas valstybės sekretorius Kissinger griežtai pasmerkė Jungt. Tautų Asamblėjos priimtą antisionistinę rezoliuciją ir pareiškė, kad Jungtinės Valstijos su ja nesisikaitys.

San Francisco, Cal.

Naujienos iš mūsų padangės
Rugsėjo 19 dieną Suomų salėje, Berkeley, turėjome sėkmingą renginį su vaišėmis. Jį suruošė San Francisco LLD 153 kuopa.

Publikos atsilankė nemažas būrys ir, kaip paprastai, salė užėdė dalyvių pokalbiais ir vieni kitų sveikinimais, nes dauguma buvo nesimatę ištisą mėnesį.

Tenka pagirti mūsų rūpestingas šeimininkes, be kurių, galima sakyti, būtų neįmanoma dažnesnės pramogos.

Sį kartą, baigiant vašintis, Aldona Fitzgibbons pristatė John Garb, papasakoti savo įspūdžius iš viešnagės Tarybų Lietuvoje ir Tarybų Sąjungoje, iš kurios jis neseniai buvo sugrįžęs. John Garb yra žydu tautybės, bet jo tėvas buvo gimęs Lietuvoje. Jis sakė Lietuvoje viešėjęs tris dienas. Buvęs Vilniuje ir Kaune. Jisai pakartotinai pasibėžė, kad jam Lietuva patikus visais atžvilgiais. Jis apilankęs Tarybų Sąjungoje bent kelias respublikas, bet iš visų jų Lietuva daugiausia jį sužavėjus. Ypatingai Vilnius padaręs didelį įspūdį.

Taipgi jam patikus Lietuvos mokyklų gera sistema, studentų gausumas, puiki statyba. Lietuvos gyventojai jį šiltai sutikė. Jis sakė, kad prie progos jis vėl kada nors aplankys savo tėvo gimtinę Lietuvą. John Garb dar žauanas, dar vos tik virš 30 metų amžiaus.

Dar reikia pažymėti, kad šios mielos dieneles parengimui geroką dalį skoningų patiekalų atgabeno ir paaukojo Aldona Fitzgibbons ir jos dukra Frances. Vardu kuopos reiškiu šioms puikioms moterims nuoširdžią padėką. Taipgi prie šios dienos vaišių ir bendrai rūpestingo triūso prisidėjo Valė Sutkienė, Tilda King, o Raymond Machulis patarnavo prie vaišių. Beje, dar norisi pridėti, kad Raymond buvo sugrįžęs iš gražiųjų Havaiių salų, kur jis atostogavo.

Šioje sueigoje buvo malonu matyti dalyvaujant Mildą ir Petrą Williamsus, kurie neseniai atsikėlė arčiau San Francisco gyventi.

Susirinkimas

Lapkričio 2 dieną įvyko LLD 153 kuopos susirinkimas. Narių galėjo dalyvauti daugiau. Deja, mūsų nariai gyvena toliau po Kalifornijos šiaurę pasisklaidę, iš kur susiekimas nevisada patogus.

Po valdybos ir komisijos raportų buvo atliktos nominacijos į LLD Centro Komitetą. Po tam mūsų šaunioji spaudos vajininkė Valė Sutkienė pranešė, kad ji su Oaklando LLD kuopos nare Violeta Taraškiene bendrai sėkmingai darbuojasi spaudos reikalais. Nutarta iš kuopos išdo paskirti "Laisvės" vajuos fondui šimta dolerių. Tuo tarpu paaiškėjo, kad ir nuo šios kuopos pavienių na-

rių yra sudėta "Laisvės" reikalams \$190. "Vilnius" vajuos fondui kiek anksčiau buvo iš kuopos išdo pasiūta \$50, ir šiame posėdyje nutarta pridėti \$50. Neabejoju, kad šiam svarbiam spaudos reikalui bus ir daugiau aukų nuo pavienių narių.

Kalbant apie aukas, tenka paminėti, kad ne perseniai iš šios kuopos išdo buvo pasiūta LLD centrui ir nuo pavienių narių \$135.

Taipgi primintina, kad šiam susirinkime į LLD 153 kuopą įstojo naujas narys, tai John Garb.

Grižo iš Lietuvos

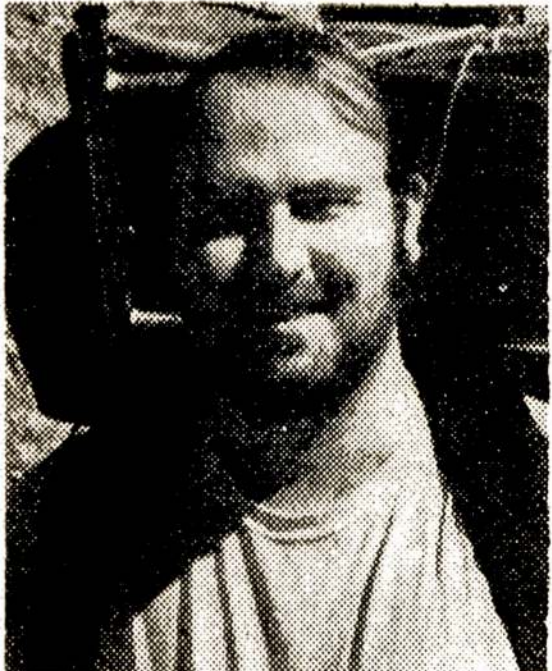
Lapkričio 6 dieną laimingai grįžo iš Lietuvos Juozas ir Ksavera Karosai. Grižo puikiausiai nusiteikę ir patenkinti viešnage Lietuvoje. Be to, Juozas aplankė savo brolių, kuris gyvena Tarybų Latvijos sostinėje Rygoje. Ten susitikę ir pusbrolio šeimą. Taipgi pabuvojęs savo gimtinėje Biržuose. Deja, apgailestina, kad ten prieš mėnesį buvo mirusi jo sesuo. Todėl jam tik teko jos ir jo tėvų kapus aplankyti.

Ksavera, kaip žinia, dalyvavo pasauliniame moterų kongrese Berlyne. Jinai ten įsigijo daug įspūdžių, kuriais, prie progos, žinoma, pasidalins su mūsų spaudos skaitytojais.

Beje, Juozas yra šaunus medžiotojas, tad labai džiaugėsi, kad gavo progą Lietuvoje gerai pamedžioti. Abu Karosai labai dėkingi už tą visą mielą viešnagę Lietuvoje.

L-ma

Pavojingos ligos auka

Gary M. Smith

Jis dar tik 32 metų amžiaus. Vyras kaip ažuolas, 6 pėdų ir 4 colių aukščio, labai populiarus liaudies dainininkas, gitaristas, fotografas, rašytojas ir jau nemažai pasiekimas nevisada patogus. Jis serga neišgydoma gyslių kietėjimo liga, angliška vadinama "multiple sclerosis". Nuo kovo mėnesio jis jau su jokia veikla niekur nebeapsirodo. Jo jėgos kasdien mažėja. Gydytojai neturi vilties jo gyvybę išgelbėti.

Kaip galima, kad iki šiol mokslas tebėra bejėgis tokias ligas nugalėti. Daug, labai daug dar jaunų žmonių miršta nuo "multiple sclerosis".

Miami, Florida

Spaudos naudai koncertas, LLD 75 kuopos surengtas, įvyko lapkričio 2 dieną Lietuvių Socialiame Klube. Miamiečių ir svečių iš kitur buvo daug daug — pilna svetainė. Buvo koncertas ir pietūs. Davė gražios paramos pažangiajai spaudai.

Dainavo du chorai — Miami lietuvių Aido Choras ir ukrainiečių choras. Lietuviai pradėjo programą, o ukrainiečiai užbaigė.

Apart chorų, dainavo solistai — Mae Gabrėnienė ir Augustinas Iešmantas, duetas — Mae ir Augustinas, trio — Mae, Natalija Iešmantienė ir Marytė Nevins, kvartetas — Mae, Natalija, Marytė ir Augustinas. Vėliau Marytė Nevins dar ir akordionu pagrojo. Išskiriant chorus, visiems kitiems atlikėjams vadovavo ir akompanavo Birutė Ramoškaitė.

Visi programos pildytojai savo pareigas atliko kuopuikiais ir iš skaitlingos publikos susilaukė šiltų aplošmentų.

Koncertas ir pietūs pavyko puikiausiai visais požiūrais.

ZODIS KITAS APIE KAI KURIUOS MŪSU DAINININKUS

Amerikos lietuviuose, išskyrus vieną kitą profesionalą, visi mūsų dainininkai yra mėgėjai. Jie visi daro sau pragyvenimą įvairiuose darbuose. Tikslai jų didelis pasišventimas ir meilė dainai duoda jiems energijos mokytis geriau padainuoti.

Augustinas Iešmantas

Jis gimė Lietuvoje, pradžioje šio šimtmečio, augo Baltarusijoje, į vyrus brendęs Lietuvoje. Buržuazijos viešpatavimo laikais Lietuvoje nebuvo progos lavintis ir tinkamą gyvenimą pasidaryti. Todėl jis gražiausias savo gyvenimo dienas, apie 23 metus, praleido Argentinoje. Ten, tarp svetimų, irgi nebuvo pyragai. Prieš apie 20 metų jis atvyko į Jungtines Amerikos Valstijas. Čia gyvenimą pelnė rankų darbu kaip dailidė. Dabar Augustinas jau pensininkas, gyvena Ft. Lauderdale, Fla.

Mae Gabrėnienė

Ji gimė ir augo Brooklyn, N. Y. Dalyvavo Maspeth kun. Miluko bažnytniame chore. Išteikėjo 1931 m., gyveno Trenton, N. J., augino šeimą, 10 metų dirbo Westinghouse elektrinių lempų dirbtuvėje. Per 30 metų neturėjo progos dainuoti. Bažnytniame chore jos puikus balsas nebuvo pastebėtas.

1936 metais apsigyveno Miamiyje. Visą laiką dalyvavo Aido Chore. Ačiū Birutei Ramoškaitei, ji Mae lavino dainuoti ir pianinu skambinti ketverius metus. Mae turi stiprų soprano balsą ir juo žavi klausytojus.

Birutė Ramoškaitė

Su ja jau kiek kitokia istorija. Birutė gimė Hartford, Conn., pabaigoje Pirmojo pasaulinio karo, rodos, siuvėja Ramoškos šeimai. Po vieno koncerto, kuriame Birutė dainavo, susitikęs jos tėvelį pagyriau, kaip gražiai jo dukra dainuoja. Jis, matyt, kaip ir Birutė, buvo labai kuklus žmogus. Jis man sakė: "Kai ji dar tebebuvo vystikluose, rėkdavo taip, kad net turėdavo užsidarinet langus, bijodami, kad kaimynus nepribudintų. Tai ir dabar ji teberėkia".

Nežinau, kaip ji augo ir kaip jos vaikystė slinko. Tačiau žinau, kad darbo žmogaus vaikui ji nebuvo prabangi.

Kaip 1970 metais lankėmės Lietuvoje Dainų Šventės proga, mus Kaune vedžiojo po dirbtino šilko-pliušo fabriką,

kur viskas erdviu, švaru, šviesu. Mūsų grupė priėjo prie verpsčių, kurios verpė šilką. Aš klausiu Birutės: "Ar jūs matėte tokius prajovus Amerikoje?"

Jos tėveliai turėjo būti suvalkiečiai, nes ji gražia suvalkiečiųka tarne atsakė: "Anava, aš dar jauna mergaitė būdama verpiu medvilniniame Hartfordo fabrike. Tik ten nebuvo taip šviesu ir švaru. Ten per dulkių debesis net ir langų nesimatydavo. Buvo rėta savaitė, kad medvilnės verpėjo neišvežtų į džiovos ligoninę. Ten daug jaunų žmonių mirdavo džiova. Aš pabijojau ir bandžiau kitaip duoną pelnytis".

Būdama graži, jauna mergaitė ir turinti skambų balsą, Birutė bandė ieškoti progos daryti pragyvenimą muzikos srityje. Pasišek įstoti į garsiąją Juliard Konservatoriją. Ten mokė nemokamai, jei turėjo gerą balsą ir gabumų. Birutė gi turėjo ir gerą balsą, ir didelių gabumų. Ją pakvietė tais laikais garsus muzikais kompozitorius Oscar Straus. Jo grupė koncertavo po visas Jungtines Valstijas ir Kanadą. Birutė gastraliavo ir su St. Louis Municipal Opera Company, su New York Philharmonic ir kitomis garsiomis muzikinėmis grupėmis. Ji laikė kvotimus ir į New York Metropolitan Opera. Tačiau, kaip kapitalistinėse šalyse priimta, ji neturėjo globėjų, todėl jai nepasisekė ten įstoti. Jinai bandė savo talentą ir Broadway teatruose, tačiau apie pasekmes smulkmenų neturiu.

Broadway teatruose jaunom mergaitėm irgi nelengva. Jai irgi įgriso. Šeimyniškas gyvenimas ją pradėjo labiau žavėti.

Po Antrojo pasaulinio karo ji ištekėjo. Su vyru įvairiuose miestuose gyveno ir augino dvi dukras. Vyresnioji anksčiau baigė, o jaunesnioji dabar baigia universitetą. Birutė su šeima atvyko į Miami 1967 metais. Jinai mokytojauja muzikos skyriuje Miamio miesto mokyklose.

Birutė turi gražų balsą. Tik vėlesniu laiku jau nebedainuoja koncertuose. Gal vėliau ir vėl išgirsime ją dainuojant. Todėl stenkimės suruošti daugiau tokių koncertų, koks buvo šis.

Dalyvis

Nedarbas šioje saly vis tebedidėja

Washingtonas. — Ir vėl Darbo Departamento duomenys paneigia prez. Fordo ir jo ekonomų tvirtinimą, kad mes krizę pradėdame įveikti, kad visur pastebimas pramonės atkūtimas. Pasirodo, kad per spalio mėnesį nedarbas šioje šalyje padidėjo 0.3 procento ir kad dabar nedarbas jau apima 8.6 procento visų darbo jėgų. Tai reiškia, kad dar 200,000 darbininkų neteko darbo. Darbo Departamentas sako, kad šiandien mes turime 8,000,000 bedarbių. Tai gi, geresnių laikų dar vis nesimato.

Armija išblaškė demonstraciją

Lisbon. — Lapkričio 9 dieną dabartinės Portugalijos koalicinės valdžios šalininkai buvo surengę didžiulę masinę demonstraciją. Bet premjerui Azevedo kalbant ir raginant visus suglausti savo gretas apie vyriausybę, jos priešai, gerai organizuoti, sukėlė tokią triukšmą, kad armija įsimašė ir dujinėmis bombomis demonstraciją išblaškė.

Ir visoje šalyje tebejaucia mas didelis nerimas. Ginkluotoms jėgoms įsakta būti pasirošiusioms ginti valdžią.

DETROIT, MICH.

LDS 21 kuopa minės Susivienijimo 45 m. sukaktį

Sekmadienį, lapkričio 23 d.

4114 W. Vernor Highway, Detroit, Mich.

Pietūs bus duodami 1 val.

Koncertas ir rodymas skaidrių (slides) iš Lietuvos prasidės 2 val. po pietų.

Koncertą pildys artistai iš Chicago. Roger Žilis rodydys jo paties nuotraukas padarytas Lietuvoje.

Įėjimas \$4.00

Hartford, Conn.

L. M. Klubas parengimas spalio 26 dieną skaitomas sėkmingu. Pagal šiuos laikus, publikos buvo nemažai, todėl, kad mūsų kaimynai waterburiečiai skaitlingai atsilankė, ir iš New Yorko atvyko pilna mašina svečių. Pasi-gedome bostoniečių ir kai kurių Connecticut bičiulių.

Ona Silks atidarė pramogą, paaiškindama jos tikslą. Po to gražiai pasakė poemą, pamintint Lietuvos Literatūros Draugijos sukaktį. Po to A. Bimba trumpai pakalbėjo apie "Laisvės" vaju ir svarbą remti pažangiąją spaudą. Jis nurodė, kaip viskas labai pabrango, o laikraščio prenumeratos kaina tebėra ta pati, kokia buvo prieš desėtkus metų.

Laisvės Choras melodingai padainavo kelias liaudies daineles, vadovaujant Wilma Hollis, kuri, taipgi padainavo solo prancūzų dainelę ir vieną iš anglų kalbos dainai versta į lietuvių kalbą. Ji dainavo švelniai, jausmingai. Paskui dainavo mūsų mylima Irena Janulienė. Jos gražus dainavimas ir malonus balsas, kaip ir visada, publikoje paliko gražų, malonų įspūdį. Ačiū jai, kad jinai niekad neatsisako mūsų publiką palinks-minti gražiomis dainelėmis.

Meninė programa buvo trumpesnė, negu buvo numatyta, nes solistė Helena Brazauskienė negalėjo dalyvauti ir mums padainuoti solo ir duetą su Wilma. Publikai, rodos mūsų programa patiko. Maista parengimui pagami-

no O. Silks, O. Žilinskienė, M. Barnet ir V. Kazlau.

Darbu prisidėjo Rubi ir Antanas Skardžiai. Už maisto didžiąją dalį užmokėjo Ona Visockiene, o kitos — M. Barnet, O. Silks, O. Žilinskienė ir V. J. Kazlau — prisidėjome, kiek galėjome.

Varde rengėju, tariau visiems didelį lietuvišką ačiū.

Džiugu pranešti, kad mūsų miela Elenutė Brazauskienė jau namie ir labai gražiai sveiksta. Tikiu, kad neužilgo vėl bus su mumis. Taipgi L. Butkevičienė gal neužilgo bus namie. Visi mes jų labai išsiilgome ir linkime vėl būti tvirtomis ir veikliomis. V. K.

United Nations. — Generalinės Asamblėjos šios sesijos prezidentas luksemburgietis Gaston Thorn aštriai kritikavo Asamblėjos priimtąją rezoliuciją prieš sionizmą. Tai skaitoma labai nepaprastu jo pasielgimu. Jam nepridera kritikuoti jo vadovaujamos sesijos nutarimus.

Išnuomojamas

Nebrangiai išnuomosiu apartamentą — miegamąs kambarys su dviem lovom, virtuvė su visais patogumais ir maudyklė. Taipgi dar atskiras miegamasis kambarys su dviem lovom.

Julia Vitkus
1371 N. E. 181st St.
North Miami Beach, Fla.

33162

(46-47)

ST. PETERSBURG, FLA.

Metinė Mirties Sukaktis

Jurgis Gendrenas

mirė

1974 m. lapkričio 7 d.

Jis gimė Lietuvoje 1894 metais, Androniškių miestelyje, Dzūkijoje. Buvo narys pažangiųjų organizacijų, skaitė ir rėmė pažangiąją spaudą.

Liudi žmona Janina, brolis su šeima gyvenanti Kanadoje, giminės bei draugai Lietuvoje ir Amerikoje.

Janina Gendrenienė, žmona

HUNTINGTON, N. Y.

Liūdnas prisiminimas mylimos žmonos

Joanos Galkičios-Klastauskienės

kuri mirė

1974 m. lapkričio 25 d.

Liūdimė

VYRAS — PRANAS IR ŠEIMAS

KEARNY, N. J.

Mirus

Anei Josmantienei

1975 m. lapkričio 3 d.

Reiškiamo giliausią užuojautą sūnams Petriui ir Edvardui, taipgi visiems artimiesiems.

Peter Bartkus
P. Raymond
Harry Bartkus
P. Josmantas
A. Lupsevičius
Edw. Rudi

Draugas X
J. Raymond
S. Balchunas
F. Shimkienė
F. Lupsevičius
Bronė Ostapuk

Ir katalikų bažnyčios vadai už gelbėjimą miesto

Kardinolas Terence Cooke

Vysk. Francis J. Mugavero

Jiedu New Yorko mieste ir apylinkėse atstovauja 3,300,000 katalikų. Ilgai tylėje miesto finansinės krizės klausimu, pagaliau prabilo. Susaukė spaudos korespondentus ir pranešė, kad jie yra miesto krize labai susirūpinę ir pritaria reikalavimui federalinės valdžios pagalbos. Majoras Abraham Beame, aišku, lab. patenkintas katalikų bažnyčios vadų suteikimu jam šios moralinės pagalbos.

Ir New Yorko Valstijos turi "Nepageidaujamųjų sąrašą"

Albany, N. Y. — Iškelta aikštėn, kad New Yorko valstijos policija laiko "nepageidaujamųjų" asmenų sąrašą, kuris susideda iš kelių šimtų tūkstančių vardų ir pavardžių. Pasirodo, kad toks sąrašas buvo pradėtas 1917 metais. Jis, matyt, buvo laikomas didžiausioje slaptumoje, kad iki šiol nebuvo atidengtas. Žinoma, jis kasmet buvo papildomas tūkstančiais naujų asmenų.

Užklausti buvę gubernatoriai Rockefelleris ir Wilsonas, ką jie žino apie tokį sąrašą, atsakė nieko nežino, nieko negirdėję. Gubernatorius Carey prisipažino, kad jis apie tai gridėjęs, bet supratus, kad yra sąrašas bevertis, tikrai "šlamštas".

Valstijos policijos William Connellie sako, kad tasai sąrašas yra patikrinamas, perkrašinėjamas bei "pataisomas". Jis taipgi "užtikrina", kad tasai sąrašas nebuvo prieš nieką panaudotas politiniams sumetimais.

Tai kokiems galams jis daromas ir laikomas, jeigu per visus jo egzistavimo dešimtmecius jis nebuvo panaudotas prieš nieką? Ponas Connellie nepaaiškino.

Italė Feličija Bušeta ir prekybininkas Džiuzepė Dženova atšventė vestuves erdvoje Palermo kalėjimo salėje. Garbingiausi svečiai vestuvėse buvo kalėjimo viršininkai.

Patas Sereris iš Vašingtono buvo iškviestas į policiją pasiaiškinti, kodėl nekrepė dėmesio į kelio ženklą "stop". Paašškinta trumpai: "Ženklo matyti negalėjau, nes važinėjau gatve su vienuoliu judėjimu, priešinga kryptim".

"LAISVĖS" REIKALAI

Per "Laisvės" koncertą, nors nėjome prie kiekvieno prašyti aukų į fondą, bet geri mūsų rėmėjai sudėjo \$557.

Aukojo sekamai:

Iš Hartford, Conn., per V. Kazlau, pelnas nuo L.M. klubo pobūvio	\$185.00
Louise Butkevičienė, Hartford, Conn., kuri negalėjo būti su mumis dėl ligos, prisiuntė per V. Kazlau prisiminimų savo mirusiųjų vyro, sesutės ir švogerio.	100.00
Millie K. Barnett, Hartford, Conn.	31.00
V. Kazlau, Hartford, Conn.	25.00
Anne E. Haley, Oceanside, N. Y.	25.00
Domicelė Galinauskienė, Queens Village, N. Y.	20.00
Irene ir Richard Janulis, Palmer, Mass.	20.00
Anna Quater, New York City	15.00
Nellie & Edmund Shumbris, Highlands, N. J.	11.00
Adelė Petraitienė, Brooklyn, N. Y.	10.00
Sophie Stasiukaitis, Fairview, N. J.	10.00
Jurgis Stasiukaitis, Fairview, N. J.	10.00
Juozas ir Josephine Plusčiauskas, Woodhaven, N. Y.	10.00
Leo ir Margaret Norgėla, Brooklyn, N. Y.	10.00
George Wareson, Brooklyn, N. Y.	10.00
J. E. Kasmocius, Huntington, N. Y.	10.00
Connie Miller, Hartford, Conn.	10.00
Ona Kučiauskaitė, Baltimore, Md.	10.00
"Laisvės" skaitytoja	5.00
Elenor Sungailienė, Oceanside, N. Y.	5.00
A. Bel, Brooklyn, N. Y.	5.00
A. Zeidat, Brooklyn, N. Y.	5.00
Margaret, Brooklyn, N. Y.	5.00
Jonas Bikulčius, Woodhaven, N. Y.	5.00
Hartfordo choristė	5.00
Dėkojame.	

Administracija

Svečiai iš Lietuvos

Lapkričio 1 d., per Aido Choro repeticijas, į "Laisvės" pastogę atvyko gražus būrys svečių iš Lietuvos. Aišku, o aidiečiai, nors greitosioms, priėmė svečius vaišingai. Vadovaujant choro pirmininkui Povilui Ventai, turėjome trumpą programą, kurioje svečiai mums papasakojo

apie savo misiją šioje šalyje. Gaila, kad visi turėjo išvykti iš New Yorko prieš "Laisvės" metinį koncertą. O būtų buvę taip malonu, jeigu jie būtų galėję dalyvauti mūsų koncerte pereitą sekmadienį, kuriame buvo tiek daug žmonių.

Ieva Mizarienė

Pirmoje eilėje — Romanas Krivickas, Kauno A. Sniečkaus Politechnikos instituto docentas, fizikos-matematikos kandidatas ir inžinierius Aleksandras Kulvietis, technikos mokslų kandidatas iš Vilniaus.

Antroje eilėje vilniečiai — inžinierius Stasys Budginas, technikos mokslų kandidatas; žurnaliste Banga Lukoševičienė; inžinierius Mykolas Kuzmickas; Elena Slesoriūnienė, "Mokslų ir gyvenimo" žurnalo atsakinga sekretorė; inžinierius Algis Gapšys, technikos mokslų kandidatas ir žurnalistas Jonas Lukoševičius.

Tėvas ir sūnus kaltinami korupcija

New Yorkas. — Stanley Steingut ir jo sūnus Robert Steingut yra stambūs politikeriai. Tėvas yra New Yorko valstijos seimelio pirmininkas, o sūnus New Yorko miesto tarybos narys. Abudu republikonai. Praeitą savaitę

abudu Brooklyno prokuroro Gold apkaltinti papildomu korupcijos. Jiems primetamas panaudojimas aukštų, atsakingų vietų už dolerius suteikimui įvairiems žmonių valdiškų darbų. Vienas toks Bronxo biznierių paaukojęs sūnaus Roberto rinkiminei kampanijai \$2,500. Abudu kaltinimus užginčija.

DABAR GALITE PRALEISTI KALĖDAS IR NAUJUS METUS LIETUVOJE SU GIMINĖMIS IR DRAUGAIS

Speciali švenčių grupė išvyks iš JAV bei Kanados 1975 m. gruodžio 19... grįš 1976 m. sausio 3

Kelionės maršrutas:

Leningradas	— gruodžio 20 — 21
Vilnius	— gruodžio 21 — 26
Riga	— gruodžio 26 — 31
Vilnius	— gruodžio 31 — sausio 2
Maskva	— sausio 2 — 3

Kaina iš New Yorko, Bostono bei Montrealo...\$898.00
Platesni informacijų prašome kreiptis į:

Baltic — American Holidays
Robert J. Ellyn Travel, Inc.

501 Fifth Avenue (suite 1605)
New York, N. Y. 10017
Telefonas: (212) 687-0250

Iš nepaprastai pavykusio "Laisvės" metinio koncerto

Koncerto publikos dalis, Aido Chori dainuojant

Kaip visiems žinoma, koncertas įvyko praeitą sekmadienį, spalio 9 dieną. Labai seniai Laisvės salė bebuvo mačiusi tik skaitlingos publikos. Salė buvo sausakimša tikra to žodžio prasme. Kas koncerto ruošėjus labai džiugino, tai jau per daugelį metų parengimuose nematyti veidai. Nors ant jų pečių metų našta, žinoma, yra gerokai pasunkėjusi, bet jų akys ir veiduose švietė gilus pasitenkinimas, kad jie čia vieni kitus susitinka, vieni kitiems paspaudžia dešinę bei apsikabinę vieni kitus prie savęs prispaudžia. Bene kaip tik tuo, man atrodo, šis mūsų koncertas labiausiai ir skyrėsi nuo daugelio kitų, kurių "Laisvė" per savo gražų gyvenimą yra turėjusi daugiau kaip šešiasdešimt.

Na, bet eikime prie popietės programos. Ją atidarė Spaudos Bendrovės Direktorių Tarybos pirmininkas Povilas Venta ir perdavė administratorei Ievai Mizarienei parengimui pirmininkauti. Tenka pabrėžti, kad koncerto programa buvo įvairi, gyva, sklandžiai pravesta ir baigta beveik nustatytu laiku. Iš garsintų talentų, nepasirodė tiksliai worcesterietis Daupša. Gaila, kad jis dėl nesijautimo gerai fiziniai, negalėjo savo malonių balsu mums palinksinti. Gal kitą kartą. Taip pat, žinoma, labai pasigedome hartfordietės solistės Elenos Brazauskienės, kuri, taip pat dėl sveikatos sušlubavimo, negalėjo su kitais hartfordiečiais atvykti ir mums padainuoti.

Programos pirmąją dalį atliko mūsų Aido Choras jo mokytojos ir dirigentės Mildred Stenslerienės vadovybėje. Viduryje programos dainavo solistas Viktoras Bekeiris ir solistės Irena Janulienė ir Amelia Jeskevičiūtė (Young). Programos paskutinę dalį atliko Hartfordo Laisvės Choras, Wilma Hollis vadovybėje.

Paprastai priimta kai ką pasakyti atskirai apie kiekvieną programos atlikėją. Bet kam vietą užimti, kuomet visus programos pildytojus galima kartu apibūdinti "nusiškundimu", kad juos besiveikinant ir beproįant, po kiekvienos dainos, delnai buvo nesvietiškai įskaudę: Ne mažiau plojo ir visi kiti dalyviai. Nors programa buvo netrumpa, bet norėjosi, kad jina dar ilgiau tęstųsi. Ir taip sakau be jokio perdėjimo. Kurie nebuvo šiame koncerte, paklauskite savo bičiulių, kurie buvo. Garantuojau, kad jie jums pasakys tą patį.

Meninės programos eigoje pirmininkė perstatė porą svečių mus pasveikinti. Tikrai džiugu buvo koncerte turėti Lietuvių Darbininkų Susivienijimo prezidentą Servit Guga, kuris į mus tarė keletą žodžių. Koncerto dalyvius taipgi pasveikino mums visiems jau gerai pažįstamas

žurnalistas Jonas Lukoševičius.

Kaip buvo garsinta, po meninės programos turėjome pietus ir vaišes. Negalima praeiti nepadėkojus mielosioms draugėms šeimini-

LDS prezidentas Servit Guga sveikina koncerto dalyvius.

Laisvė Ona Pilipsė mūsų koncerte.

"Laisvės" korespondentė baltimorietė Ona Kučiauskaitė, Visos šios nuotraukos Jono Siurbos.

AIDO CHORAS, LLD 185 KUOPA ir NIJORKO LIETUVIŲ MOTERŲ KLUBAS

rengia

M. K. Čiurlionio 100 m. gimimo sukakties minėjimą

Sekmadienį, lapkričio 23 d., 2 val. p. p.

Laisvės salėje

102-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y.

Programoje dalyvaus žurnaliste Banga Lukoševičienė, Aido Choras vadovybėje Mildred Stensler ir solistas Victor Beker. Po programos bus užkandžių.

Įėjimo auka — \$3.00

kėms — Nelei Ventienei, Julie Lazauskienei ir Onai Barskienei — už paruošimą maisto. Jos labai, labai sunkiai turėjo padirbėti. Dar kartą: joms nuoširdžiausias ir didžiausias ačiū.

Beje, po vaišių dar buvo keletas svečių bei viešnių pakviesti dalyvius pasveikinti. Pirmiausia buvo perstatytas Brooklyno Politechnikos Institutą lankantis jaunas Lietuvos mokslininkas Romanas Krivickas. Vėliau buvo iškviestos žodelį kitą į mus turti: philadelphietė Rožytė Merkiūtė ir baltimorietė "Laisvės" korespondentė Ona Kučiauskaitė. Ir buvo paprašytos atsistoti ir pasirodyti jaunos grakščios gražios lietuvių tėvų dukros brazilietės, kad publika galėtų jas šiltai pasveikinti.

Bet bene nepaprastiausia ir gražiausia visiems staigmena buvo, tai šiame laisviečių sambūryje dalyvavimas stamfordietės senos mūsų laikraščio rėmėjos Philipsės, kuri kaip tik šiomis dienomis atšventė savo 90-ąją gimtadienį. Ir kai užtraukėme jai "Ilgiausių metų", net salės lubos pradėjo kilnotis. Paskui buvo atneštas prie jos su devyniomis degančiomis žvakėmis gimtadienio tortas, kurio paragauti užteko visiems dalyviams. Tai buvo giliai jaudinanti valandėlė.

Na, lai tiek šiuo tarpu pastabų apie šį mūsų metinį koncertą ir užtenka. Jeigu kurie ar kurios jausitės nuspėję paminėti, bet nebuvo paminėti, prašomi man atleisti.

Rep.

TARP LIETUVIŲ

Nors Marytė Zeikus gyvena toli nuo mūsų, bet ji nepraleidžia svarbesnių mūsų pobūvių. Taip ir praėjusį sekmadienį buvo smagu matyti ją atvykusią į "Laisvės" metinį koncertą.

Pirmadienį ji užėjo pas mus atsisveikinti, paliko "Laisvės" fondui \$76 ir išrašė į Lietuvą naują prenumeratą dviem metams. Reiškia, Marytė paliko visą šimtinę. Ačiū jai.

Besikalbant su ja sužinojome, kad Marytė švęs savo gimtadienį lapkričio 18 d. Palinkėjau jai ilgiausių metų ne tik nuo savęs, bet nuo visų laisviečių ir nuo Moterų Klubu narių.

LLD 185 kp. nariams

Mūsų kuopos susirinkimas įvyks antradienį, lapkričio 25 dieną, 2 val. vak. po pietų, Laisvės salėje. Tai bus specialus susirinkimas. Turėsime atlikti nominacijas į LLD Centro Komitetą ir aptarti tolimesnę mūsų kuopos veiklą. Raginame visus narius dalyvauti. Kuopos valdyba

New Yorkas. — Majoras Beame paskelbė savo naują planą, gelbėti miestą nuo bankroto, kuriame numatoma iš darbo atleidimas 8,000 miesto darbininkų. Darbo unijos jo planą atmeta ir ruošiasi prieš jį vykdyti griežčiausiai kovoti.

Pramogų kalendorius

LAPKRIČIO 23 D.

Vietinės Draugijos rengia iškilmingą minėjimą M. K. Čiurlionio 100 m. gimimo sukakties paminėti. Bus ir meninė programa, kurią išpildys Aido Choras vadovybėje Mildred Stensler. Taipgi turėsime užkandžių.

GRUODŽIO 21 D.

LDS 1 ir 13 kuopos rengia Lietuvių Darbininkų Susivienijimo 45 metų sukakties atžymėjimą, "Laisvės" salėje. Bus banketas su programa. Pradžiai val.

MOTERŲ KLUBO NARĖMS

Trečiądienį, lapkričio 19 d., 1 val. po pietų įvyks Nijorko Lietuvių Moterų Klubo susirinkimas, Laisvės salėje, 102-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y.

Reikalų turime daug, tad bandykime dalyvauti kuo skaitlingiausiai. Valdyba

FILMAI IŠ LIETUVOS

Sekmadienį, lapkričio 30 d., Salomėja Narkėliūnaitė rodys filmus iš Lietuvos, kuriuos ji pati filmavo. Vieta: Maspeth Lietuvių Piliečių Klubas, Grant Ave. Pradžiai 2:30 val. po pietų. Įėjimas \$2.00. Visi kviečiami.

Komitetas

George Ots

Georg Ots in one of his roles

In an Estonian paper it says: "In three months — three shocking losses:

Paul Keres
Dmitri Shostakovits
Georg Ots"

Paul Keres was world's chess champion, born in Estonia; Dmitri Shostakovits — world famous composer; Georg Ots — Soviet Union's most outstanding singer and actor, an Estonian.

All of them have died before they reached 60. All of them left to us their teachings and work bigger than that of two person's life work. Their talent was recognized and carried out to the masses all over the world.

I met George Ots on my visit to Estonia in 1965, and saw him acting in "Desert Song". I have some of Georg Ots' records and I am sure many other people have. I remember once visiting Ilesmantas while they were still living in New York. He put on Georg Ots' record and we enjoyed listening to his powerful and beautiful voice.

George Ots died 5th of September this year. There has never been a bigger funeral in his homeland. Already early in the morning people lined up at "Estonian" concert hall where he was laid out. Lithuanian famous singer V. Noreika was one of the participants.

We have lost one of people's great artist but his work and memories of him will stay with us for a long, long time yet.

Ilse